

SAAKSHIYA

සාක්ෂියා

පළමු වෙළුම | දෙවන කලාපය
2026 මැයි

යුද්ධය සහ කුඩා දරුවා ||
යාලතනම් මතක - බකරය
සයන්සන්

නුසුනවාදය වැළැක්වීමේ පනත
යටතේ වූ නඩු ||
කේ.ඒ. තවරාජු

ලයිඩන් දූපත සහ මණ්ඩිනි ||
සමූහකාතන සහ සමූහ මිනිවළුව
කෝඩාගන්ති

ගෙඩරල්වාදය:
නායයේ සිට ප්‍රායෝගිකත්වයට...
ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ පාලන යාන්ත්‍රණයක්,
ලිපි මාලාව
|| කොටස - ශ්‍රී ලංකාවේ බහුත්වවාදී කළමනාකරණය
කෝසලෙයි

නීලීරා (NEELIRA) චිත්‍රපටය
ඉන්දීය හමුදා අතපෙවීම් මැද දිග රැයක්
පී. රවීන්ද්‍රන්

තමිෂන් කඩවෙයි
පොළොන්නරුවේ පෞරාණික දෙමළ ජනාවාසවල ඉතිහාසය
ප්‍රදීප් තසාරාජු

ස්වයං නිර්ණායක අයිතිය සහ ගෙඩරල් ක්‍රමය:
දෙකක් මිස වකක් නොවේ.
නික්සන්

හෙයිට්ටි නිෂ්පාදන විභාගය සහ විරෝධතා
පෙරා

මා මිය යන්නට පෙර හෝ
මාගේ පුතු නිදහස් කරන්න
පී. සෝඩිකා

පටුන

සකැපිය

පළමු වෙළුම | දෙවන කලාපය
2026 මැයි

සංකල්පය, ලිපි තෝරාගැනීම සහ
සම්බන්ධීකරණය
Content Selection and Coordination
සයන්තන්
තබින්න

සිංහල සංස්කරණය
Sinhala Text Refinement
තක්ෂිලා ස්වර්ණමාලි

පිටවැසුම් සහ ඇතුල්පිටු සැලසුම
Design and Layout
ගනන වර්තකුලසූරිය

Follow us on
Our Whatsapp Channel

කතුවැකිය
දෙමළුව අතිමි ප්‍රකාශනයේ නිදහස...? ➤ පිටුව 03

1 **ලයිඩන් දූපත සහ මණ්ඩනිවි** ➤ පිටුව 04
සමූහකාතන සහ සමූහ මිනිවලුව
|| කොටස - කාතනවල පසුබිම
ශෝබාශක්ති

2 **තමිපත් කඩවෙයි** ➤ පිටුව 09
පොළොන්නරුවේ පෞරාණික දෙමළ ජනාවාසවල ඉතිහාසය
ප්‍රදීප් තසාගරාජා

3 **නීලීරා (NEELIRA) විනුපටිය** ➤ පිටුව 12
ඉන්දීය හමුදා අතපෙවීම් මැද දිග රැයක්
පී. රවීන්ද්‍රන්

4 **නුස්තවාදය වැළැක්වීමේ පහත** ➤ පිටුව 15
යටතේ වූ හඬ ||
කේ.වී. තවරාජා

5 **මා මිය යන්නට පෙර හෝ** ➤ පිටුව 20
මාගේ පුතු නිදහස් කරන්න
පී. සෝබිකා

6 **ෆෙඩරල්වාදය: නායයේ සිට ප්‍රායෝගිකත්වයට...** ➤ පිටුව 22
ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ පාලන යාන්ත්‍රණයක්, ලිපි මාලාව
|| කොටස - ශ්‍රී ලංකාවේ ඔහුත්වවාදී කළමනාකරණය
කෝසලෙයි

7 **ස්වයං නිර්ණය අයිතිය සහ ෆෙඩරල් ක්‍රමය:** ➤ පිටුව 25
දෙකක් මිස එකක් නොවේ
නික්සන්

8 **යුද්ධය සහ කුඩා දරුවා** ➤ පිටුව 28
යාලපානම් මහක
|| කොටස - ඔබගේ
සයන්තන්

9 **තෙයිට්ටි නිස්ස විහාරය සහ විරෝධතා** ➤ පිටුව 31
පෙරා

දෙමළාට අහිමි ප්‍රකාශනයේ නිදහස...?

මැනකදී ඉන්දියාවේ සිට ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන්වන ලද ලේඛක දීපවෙල්වන්ගේ දෙමළ පොත් ශ්‍රී ලංකා රේගුව විසින් රඳවා ගැනීමේ සිද්ධිය, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහසට එරෙහිව අධිකාරිවාදී පන්තිය විසින් එල්ල කරන ලද නිර්ලජ්ජිත ප්‍රහාරයකි. කෙසේ වෙතත්, මෙම අඳුරු වාතාවරණය තුළ පවා නව බලාපොරොත්තුවේ කිරණක් ලෙස, සිංහල ප්‍රගතිශීලී බලවේග, ලේඛකයින් සහ ක්‍රියාකාරීන් රජයට එරෙහිව අඛණ්ඩව නගන විරෝධතා හඬවල් මතුවී ඇත.

දෙමළ පොත් මෙවැනි රාජ්‍ය මර්දනයන්ට මුහුණ දෙන පළමු අවස්ථාව මෙය නොවේ; මෙය කාලාන්තරයක් තිස්සේ පැවත එන ව්‍යුහාත්මක ප්‍රචණ්ඩත්වයකි. 2013 වසරේ පරිවර්තනය කරන ලද මංජුල වෙඩිවර්ධනයේ 'මාතෘකාවක් නැති මාතෘභූමිය' (තලෙයිජ්පටු තායිනිලම්) නම් කාව්‍ය සංග්‍රහය මෙරටට ගෙන්වීමේදී තහනම් කිරීම සහ එහි පරිවර්තනයක කොළඹට කැඳවා ප්‍රශ්න කිරීම අපට මතකය. එම කෘතිය අවසානය දක්වාම මුදා හැරියේ නැත. නීතිවිරෝධී අත්අඩංගුවට ගැනීම් දෙමළ ජනතාවට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියා බවට පත් වූයේ කෙසේද, ඒ හා සමානවම මෙලෙස පොත්පත් රඳවා ගැනීම් ද නීතිවිරෝධී තහනම් කිරීම් ලෙස දෙමළ සමාජය විසින් දිගටම හඳුනාගනු ඇත.

රජයේ මෙවැනි මර්දනයන්ට එරෙහිව දෙමළ සමාජය කුපිත වී නැගී නොසිටින්නේ මන්දැයි බොහෝ දෙනෙකුට ප්‍රශ්නයක් මතු විය හැකිය. එහෙත්, ලිවීම නිසාම ඝාතනයට ලක්වූ කුරුරු යුගයක් පසුකර ආ සමාජයක පවතින හීනිය සහමුලින්ම තේරුම් ගත හැක්කකි. මේ රටේ බලහත්කාරයෙන් අතුරුදන් කළ තම ශ්‍රේණිවලට කුමක් සිදුවූයේදැයි දැනගැනීම සඳහා සාමකාමීව අරගල කළ අයව පවා රාජ්‍ය යන්ත්‍රය ගණන් ගත්තේ නැත; ඒ වෙනුවට ජනතාවට මුහුණ දීමට සිදුවූයේ අනතුරු ඇඟවීම් සහ ප්‍රශ්න කිරීමවලට පමණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, පොත්පත් රඳවා තබා ගන්නා විට පවා "මෙය අපගේ ඉරණම" යැයි කියමින් කලකිරීමෙන් නිහඬව සිටීමට දෙමළ ජනතාව පුරුදු වී සිටිති.

එහෙත්, මෙවර ඉතිහාසය ලියවී ඇත්තේ තරමක් වෙනස් ආකාරයකටය. දීපවෙල්වන්ගේ ලේඛන සිංහල භාෂාවෙන් ද හොඳින් ප්‍රකටව තිබූ බැවින්, මෙම පොත් තහනම් කිරීමේ සිද්ධිය ඉතා පහසුවෙන් සිංහල බහුජන අවකාශය වෙත ගෙන යාමට හැකි විය. සිංහල පුවත්පත්, රූපවාහිනී සහ සමාජ මාධ්‍ය තුළ මේ සම්බන්ධ කතිකාවන් ශක්තිමත් වූ අතර, සිංහල කලාකරුවන් සහ ලේඛකයින් ද එකමුතුව තම හඬ අවදි කළහ. රජයේ ස්ථාවරයට පක්ෂව අදහස් දැක්වූ ඇතැම් කලාකරුවන් පවා දැඩි ලෙස හෙළා දැකිනු ලැබීය.

මෙම ගැටලුව මෙලෙස සිංහල සමාජය තුළ ප්‍රභලව ජනගත වීම මගින් රජයට කෙසේ හෝ පිළිතුරක් දීමට සිදුවන දැවැන්ත දේශපාලන බලපෑමක් නිර්මාණය වී ඇති බව ප්‍රතික්ෂේප කළ නොහැකි සත්‍යයකි. මෙම පීඩනයේ සෘජු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මේ වන විට දීපවෙල්වන්ගේ පොත් දෙකක් නිදහස් කර ඇත. සමහරවිට මෙය හුදෙක් දෙමළ ජනතාව අතර කතිකාවතකට හෝ සාමකාමී විරෝධතාවකට පමණක් සීමා වී තිබුණේ නම්, රාජ්‍ය යන්ත්‍රය මෙය කිසිසේත්ම ගණන් ගනු නොලබනු ඇත; ඒ වෙනුවට එයට 'ත්‍රස්තවාදී' ලේඛලය අලවනු ඇති බව අතීතය අපට උගන්වන පාඩමයි.

දෙමළ ජනතාවගේ සාධාරණ දේශපාලන හා සමාජීය ගැටලු සිංහල බහුජන අවකාශය වෙත ගෙන යා යුතු බවත්, එවැනි කතිකාවන් හරහා පමණක් රාජ්‍ය යන්ත්‍රයට බලපෑම් කළ හැකි බවත් මෙම සිද්ධිය මගින් තහවුරු කර ඇත. රේගු දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙම 'කලා පොලිස්' ක්‍රියාකලාපයට එරෙහිව හඬ නැගූ සිංහල ප්‍රගතිශීලී බලවේගවල සහයෝගීතාවය අපට ඉමහත් ශක්තියක් සහ බලාපොරොත්තුවක් ලබා දෙයි.

මෙම බහුජනගත කිරීම තුළින් නිර්මාණය වූ බලපෑම, හුදෙක් දීපවෙල්වන්ගේ පොත් මුදා හැරීමෙන් පමණක් නතර නොවී, අනාගතයේදී ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන සියලුම දෙමළ පොත් සඳහා නිදහස සහතික කරන ස්ථිර ප්‍රතිපත්තිමය වෙනසක් රජයෙන් ලබා දිය යුතු බව අපගේ අපේක්ෂාවයි.

1990

ලයිඩන් දූපත - මණ්ඩනිවි

සමූහඝාතන සහ සමූහ මිනීවළුවල්
ශෝධාශක්ති

(ශෝධාශක්තිගේ '1990 ලයිඩන් දූපත - මණ්ඩනිවි : සමූහඝාතන සහ සමූහ මිනීවළුවල්' කෘතිය කොටස් වශයෙන් පලකිරීම මෙලෙස අරඹමු.)

|| කොටස - ඝාතනවල පසුබිම

1990 මාර්තු මාසයේදී ඉන්දිය සාම සාධක හමුදාව ශ්‍රී ලංකාවෙන් සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් වූ විට, එතෙක් උතුරු-නැගෙනහිර ඉන්දිය සාම සාධක හමුදාවේ පාලනය යටතේ පැවති සියලුම භූමි ප්‍රදේශ කිසිදු ගැටුමකින් තොරව විමුක්ති කොටි සංවිධානයේ පාලනයට නතු විය. ඒ වන විට විමුක්ති කොටි සංවිධානය සහ රණසිංහ ප්‍රේමදාසගේ නායකත්වයෙන් යුත් ශ්‍රී ලංකා රජය අතර අවබෝධයක් සහ සුහදතාවක් පවතින බවට ශ්‍රී ලංකා දේශපාලන පිටියේ ප්‍රතිරූපයක් නිර්මාණය වී තිබුණි. දේශපාලන විචාරකයන් මෙය උපහාසාත්මක ලෙස 'මධුසමය' (Honeymoon period) ලෙස හැඳින්වූහ. මෙම කාල වකවානුව තුළ ශ්‍රී ලංකා රජය සහ දෙමළ ඊළාම් විමුක්ති කොටි සංවිධානය අතර සාම සාකච්ඡා ද පැවැත්වෙමින් තිබුණි. දෙපාර්ශවය විසින්ම සටන් විරාමයක් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම සාමකාමී වාතාවරණය ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් විමුක්ති කොටි සංවිධානය - විශේෂයෙන්ම උතුරේ - තමන්ව ශක්තිමත්ව ස්ථාපිත කර ගත්හ. 1990 ජූනි 10 වැනි දින, ශ්‍රී ලංකා රජය සහ දෙමළ ඊළාම් විමුක්ති කොටි සංවිධානය අතර පැවති සාම සාකච්ඡා සහ සටන් විරාමය බිඳ වැටුණු අතර, 'දෙවන ඊළාම් යුද්ධය' ලෙස හැඳින්වෙන කුරු යුද්ධය මඩකලපුවෙන් ආරම්භ විය. නොබෝ කලකින්ම යුද්ධය උතුරු-නැගෙනහිර පුරා ව්‍යාප්ත විය.

යාපනය නගරයේ පිහිටි යටත්විජිත යුගයට අයත් ලන්දේසි බලකොටුව දිගු කලක සිට ශ්‍රී ලංකා රජයේ හමුදා කඳවුරක් ලෙස පැවතුණි. සැමවිටම ශක්තිමත් ව්‍යුහයකින් යුක්ත වූ මෙම බලකොටුව තුළ දෙවන ඊළාම් යුද්ධය ආරම්භ වන විට සිටියේ සීමිත හට පිරිසක් පමණි. මන්දයත්, ඊට පෙර උතුරේ රඳවා සිටි විශාල හමුදා හට පිරිසක් ඒ වන විට දකුණේ ජනතා විමුක්ති පෙරමුණට එරෙහි මෙහෙයුම් සඳහා යොදවා තිබූ බැවිනි. එබැවින්, ඒ වන විට යාපනය ලන්දේසි බලකොටුව තුළ සිටියේ හමුදා සහ පොලිස් නිලධාරීන් 172 ක් පමණි. යුද්ධය ආරම්භ වූ වහාම මෙම බලකොටුව විමුක්ති කොටි සංවිධානය විසින් වටලනු ලැබ දැඩි ග්‍රහණයට ලක් කරන ලදී. බලකොටුව තුළ සිටි රජයේ හමුදාවන්ට තිබූ සැපයුම් මාර්ග සියල්ලම කොටි සංවිධානය විසින් අවහිර කරන ලදී. දිශාවන් තුනකින් කොටි සංවිධානයේ සටන්කාමීන්ගෙන් ද, සිව්වන දිශාවෙන් පන්තෙයි මුහුදෙන් ද වට වී තිබූ බලකොටුව තුළ කොටු වී සිටි හමුදාවට සහ පොලිසියට කොටි සංවිධානයට යටත්වීම හැරවෙනත් විකල්පයක් නොමැති තත්ත්වයක් නිර්මාණය වෙමින් පැවතුණි. පාර්ශවයන් දෙක අතර සම්බන්ධීකරණ පාලමක් ලෙස ජාත්‍යන්තර රතු කුරුස සංවිධානය ක්‍රියාත්මක වෙමින් සිටියේය. බලකොටුව අත්පත් කර ගැනීමේ පළමු ප්‍රහාරය 1990.06.18 වැනි දින මධ්‍යම රාත්‍රියේදී කොටි සංවිධානය විසින් ආරම්භ කරන ලදී.

තමන්ව බේරා ගැනීම සඳහා බලකොටුව තුළ සිටි හමුදා හටයෝ ආරක්ෂණ සටනකට එළඹියහ. කෙසේ වෙතත්, සම්පත් හිඟකම සහ සැපයුම් නොමැතිකම හේතුවෙන් හමුදාවේ තත්ත්වය ඉතා දුර්වල මට්ටමක පැවතුණි.

බලකොටුව තුළ කොටුවී සිටි පිරිසට ආහාර, ඖෂධ, ආයුධ ආදිය සැපයීමට උත්සාහ කළ ශ්‍රී ලංකා ගුවන් හමුදාවට අයත් ගුවන් යානා සහ හෙලිකොප්ටර් යානා, කොටි සංවිධානයේ දැඩි ප්‍රහාර හමුවේ පලවා හරින ලදී. ගොඩබිමට මුහුණලා තිබූ බලකොටුවේ පැති තුනේම ශක්තිමත් ප්‍රාකාර සහ අගල් පැවතුණි. එබැවින්, සිව්වන පැත්ත වූ වෙරළබඩ මාර්ගය හරහා බලකොටුවට ඇතුළු වීමට කොටි සංවිධානය උත්සාහ කළහ. කොටි සංවිධානය විසින්ම වෙනස් කර සකස් කරන ලද සන්නද්ධ රථ, බුල්ඩෝසර් සහ දොඹකර මෙන්ම ඉණිමං ද උපයෝගී කරගනිමින් බලකොටු බැම්ම කඩා බලකොටුවට ඇතුළු වීමට ඔවුහු උත්සාහ කළහ. කෙසේ වෙතත්, මෙම උත්සාහයන් අසාර්ථක වූ අතර විමුක්ති කොටි සාමාජිකයන් විශාල පිරිසක් මිය යමින් සිටියහ. මෙම තත්වයට ඔරොත්තු දෙමින් බලකොටුව තුළ සිටි පිරිසට බලකොටුව ආරක්ෂා කර ගැනීමට හැකි වූ ප්‍රධාන සාධක වූයේ ශ්‍රී ලංකා ගුවන් හමුදාව සහ නාවික හමුදාවයි. ගුවන් බෝම්බ ප්‍රහාර සහ මණ්ඩනිව මුහුදේ සිට දියත් කරන ලද කාලතුවක්කු බෝට්ටු ප්‍රහාර හේතුවෙන් කොටි සංවිධානයේ ප්‍රහාරක කණ්ඩායම් අඩපණ විය. එසේ වුවද, බලකොටුව කෙසේ හෝ අත්පත් කර ගැනීමේ අධිෂ්ඨානයෙන් කොටි සංවිධානය සටන් කරමින් සිටියහ. එම දිනවල බලකොටු ප්‍රදේශයට පමණක් නොව මුළු යාපනය නගරයටම, බෝම්බ හෙලන ගුවන් යානා මගින් ඉවක් බවක් නොමැතිව ප්‍රහාර එල්ල කරමින් තිබුණි. මෙම ප්‍රහාර හේතුවෙන් යාපනය මහ රෝහල පවත්වාගෙන යා නොහැකි තත්ත්වයක් උද්ගත විය.

1990 අගෝස්තු 19 වැනි දින, ශ්‍රී ලංකාවේ ආරක්ෂක අමාත්‍ය රන්ජන් විජේරත්න, ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් සිරිල් රණතුංග, ජනාධිපතිවරයාගේ ජාත්‍යන්තර කටයුතු පිළිබඳ උපදේශක බ්‍රැඩ්මන් විරකෝන් සහ ත්‍රිවිධ හමුදාපතිවරුන් යාපනය මහ රෝහලේ නියෝජිත කණ්ඩායමක් හමු වූ අවස්ථාවේදී, ආරක්ෂක අමාත්‍ය රන්ජන් විජේරත්න පහත පරිදි ප්‍රකාශ කළේය: 'යාපනය බලකොටුව ජාත්‍යන්තර රතු කුරුස සංවිධානයට භාර දීමට රජය සූදානම්ය. බලකොටුව වෙතත් කිසිවෙකුගේ පාලනයට නතු නොවන

පරිදි ජාත්‍යන්තර රතු කුරුස සංවිධානය විසින් එහි වගකීම භාර ගත යුතුය. අපගේ මෙම යෝජනාව පිළිබඳව අපි ඔවුන්ට ලියා දන්වා ඇත්තෙමු. ඔවුන්ගේ පිළිතුර ධනාත්මකව ලැබී, ඔවුන් බලකොටුව භාර ගන්නේ නම්, යාපනය රෝහල කිසිදු ගැටලුවකින් තොරව ක්‍රියාත්මක කළ හැකි බව මම විශ්වාස කරමි.' ආරක්ෂක අමාත්‍යවරයා එම හමුවේදී පැවසූ පරිදි කිසිවක් සිදු නොවීය. විමුක්ති කොටි සංවිධානය බලකොටුව වටා තම වටලුමේ වළල්ල වඩ වඩාත් දැඩි කළහ. මේ තත්ත්වය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රජය පුළුල් හමුදා මෙහෙයුමක් සඳහා සැලසුම් කළේය. මෙම මෙහෙයුම 'ත්‍රිවිධ බලය' ලෙස නම් කරන ලදී. එනම්, පාබල, ගුවන් සහ නාවික යන ත්‍රිවිධ බලවේගයන්ම ඒකාබද්ධ වූ ඒකාබද්ධ හමුදා මෙහෙයුමකි. යාපනය බලකොටුව අත්පත් කර ගැනීම පමණක් නොව, මුළු යාපනය නගරයම අත්පත් කර ගැනීම මෙම ඒකාබද්ධ හමුදා මෙහෙයුමේ අරමුණ විය. මෙම මෙහෙයුමේ පළමු අදියර ලෙස, විමුක්ති කොටි සංවිධානයේ යාපනය බලකොටු වටලුම බිඳ දමා බලකොටුව අත්පත් කර ගැනීමේ මෙහෙයුම 'OPERATION FORT' (ඔපරේෂන් ෆෝර්ට්) ලෙස නම් කරන ලදී.

මෙම ඒකාබද්ධ හමුදා මෙහෙයුමට මේජර ජෙනරාල් ඩෙන්සිල් කොබ්බෑකඩුව නායකත්වය දුන්නේය. මෙම මෙහෙයුම සඳහා යොදවන ලද ගජබා රෙජිමේන්තුවේ පළමු බලඇණියට සහ සිංහ රෙජිමේන්තුවේ පළමු බලඇණියට නායකත්වය දුන් ලුතිනන් කර්නල්වරුන් වූ ගෝඨාභය රාජපක්ෂ සහ සරත් ෆොන්සේකා පසුකාලීනව ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසයේ පිළිවෙළින් ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපතිවරයා සහ ජනාධිපති අපේක්ෂකයෙකු බවට පත් වූහ. මෙම ඒකාබද්ධ හමුදා මෙහෙයුමේ පළමු පියවර ලෙස, කොළොම්බුතුරෙයි සහ මණ්ඩනිව ආශ්‍රිත මුහුදු ප්‍රදේශවල සිට ශ්‍රී ලංකා නාවික හමුදාවේ කාලතුවක්කු බෝට්ටු මගින් යාපනය නගරය ඉලක්ක කර ගනිමින් දැවැන්ත ප්‍රහාර මාලාවක් ආරම්භ කරන ලදී. කොළොම්බුතුරෙයි ප්‍රදේශයෙන් හට පිරිස් ගොඩබස්වා, ඔවුන් ගොඩබිම් මාර්ගයෙන් යාපනය බලකොටුව දෙසට ඉදිරියට ගමන් කරනු ඇතැයි හැඟවෙන පරිදි හමුදාවේ ප්‍රහාරක ක්‍රියාමාර්ග සකස් කර තිබුණි. නමුත් හමුදාවේ සැලසුම ඊට වෙනස් එකක් විය. යාපනය බලකොටුවට ගිනිකොන දෙසින් පිහිටි කොළොම්බුතුරෙයි ප්‍රදේශයෙන් ගොඩබසින බවට සතුරුව නොමඟ යැවූ හමුදාව, සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රතිවිරුද්ධ දිශාවෙන් වයඹ දෙසින් පිහිටි ලයිඩන් දූපතේ ඌර්කාවතුරෙයි (කයිට්ස්) වෙත ගොඩබසින ලදී.

1990 අගෝස්තු 22 වැනි දින ලයිඩන් දූපත පුරා ගුවන් බෝම්බ ප්‍රහාර සහ හෙලිකොප්ටර් ප්‍රහාර බහුලව දියත් කරන ලදී. එදින රාත්‍රියේ, කාරෙයිනගර් නාවික කඳවුරෙන් පිටත් වූ 2000 කට අධික හමුදා හට පිරිසක් යුද උපකරණ, සන්නද්ධ රථ, කාලතුවක්කු රථ, බුල්ඩෝසර්, ට්‍රැක් රථ සහ ජීප් රථ ද සහිතව ලයිඩන් දූපතේ උතුරු කෙළවරේ පිහිටි ඌර්කාවතුරෙයි වෙත ගොඩබටහ. හමුදාවේ මෙම හදිසි ගොඩබැසීම විමුක්ති කොටි සංවිධානය කිසිසේත්ම අපේක්ෂා නොකළ දෙයකි. ලයිඩන් දූපතේ කොටි සංවිධානයේ මිනිස් බලය මෙන්ම ආයුධ බලය ද ඉතා අඩු මට්ටමක පැවතුණි. වර්ග කිලෝමීටර් 36 ක භූමි ප්‍රමාණයකින් යුත් ලයිඩන් දූපතේ සිටියේ කොටි සංවිධානයේ සටන්කාමීන් 30 කටත් අඩු පිරිසකි. ඔවුන් සතුව තිබුණේ ඉතා මූලික මට්ටමේ සාමාන්‍ය ආයුධ පමණි. එබැවින්, ඌර්කාවතුරෙයි සිට රාත්‍රියේ අන්ධකාරයට මුවා වී ඉතා වේගයෙන් ඉදිරියට පැමිණෙමින් සිටි ශ්‍රී ලංකා හමුදාව නවතා දැමීමට ඔවුන්ට නොහැකි විය. ඌර්කාවතුරෙයි වෙත හමුදාව ගොඩබට වහාම ඔවුන් විමුක්ති කොටි සංවිධානයේ විදුලි සංදේශන තරංගමාලා අවුල් කර, කොටි සංවිධානයේ සන්නිවේදන කටයුතු අඩාල කර තිබුණි. ලයිඩන් දූපතේ සිටි කොටි සාමාජිකයන්ට යාපනය ගොඩබිමේ සිටි කොටි සාමාජිකයන්ගෙන් කිසිදු උපකාරයක් නොලැබෙන පරිදි සියලුම මාර්ග හමුදාව විසින් අවහිර කර තිබුණි. ලයිඩන් දූපත වටා ඇති මුහුදු සීමාව ගුවන් හමුදාවේ සහ නාවික හමුදාවේ දැඩි නිරීක්ෂණයට සහ ප්‍රහාරවලට ලක්ව

තිබුණි. එබැවින්, විශාල පරිමාණයේ ප්‍රතිප්‍රහාරයක් මතු නොවූ තත්ත්වයක් තුළ හමුදාව විශ්වාස කළ නොහැකි වේගයකින් ඉදිරියට ගමන් කළහ.

1990 අගෝස්තු 23 වැනි දින, ඔවුහු වේලණෙයි වෙත ළඟා වූහ. කොටි සංවිධානය සිය කඳවුරු සහ ආරක්ෂිත බංකර අතහැර දමා පසුබසීමින් සිටියහ. මෙම අවස්ථාවේදී මණ්ඩනිවි ප්‍රදේශයේ කොටි සටන්කාමීන් 50 ක් පමණ රැඳී සිටියහ. ඔවුන් සතුව ද පැවතියේ අඩු ආයුධ ප්‍රමාණයකි. ඔවුන්ගෙන් ද ලයිඩන් දූපතේ සිටි කොටි සාමාජිකයන්ට උපකාරයක් ලැබුණේ නැත. උපකාර ලැබුණ ද, දැවැන්ත යුද උපකරණ, සන්නද්ධ රථ සහ කාලතුවක්කු රථ සමගින් පැමිණෙන දෙදහසකට අධික හමුදා හට පිරිසක් නවතා දැමීමට ඔවුන්ට හැකියාවක් නොතිබෙනු ඇත. හමුදාව ගොඩබැස්සේ කොහේටද, කවදාද? ඔවුන් ඉදිරියට එන්නේ කුමන මාර්ගයෙන්ද? යන්න පිළිබඳව කිසිවක් දැනගත නොහැකි වූ ඉතා ව්‍යාකූල තත්ත්වයක ලයිඩන් දූපතේ සහ මණ්ඩනිවිහි සාමාන්‍ය ජනතාව පසුවූහ. හමුදාව වේගයෙන් ඉදිරියට එන බව විමුක්ති කොටි සංවිධානය විසින් සාමාන්‍ය ජනතාවට පැහැදිලි කළේ නැත. 'අපි හමුදාව නවත්වනවා' යැයි කොටි සංවිධානය නැවත නැවතත් ජනතාවට පවසමින් සිටියහ. නමුත්, හමුදාව එකින් එක ගම්මාන වේගයෙන් අත්පත් කර ගනිද්දී, කොටි සංවිධානය තැනින් තැන කුඩා ප්‍රතිප්‍රහාර එල්ල කරමින් පසුබැස්සහ.

සාමාන්‍ය ජනතාව කුමක් කළ යුතු දැයි නොදැන, පලා යාමට මගක් ද නොමැතිව අසරණ වී සිටියහ. ඇතැම් සිවිල් වැසියන් ලයිඩන් දූපත සහ පුන්කුඩුතිවු යා කරන ගොඩබිම් පාලමෙන් පුන්කුඩුතිවු වෙත පලා ගියහ. තවත් සමහරු අරාලි මුහුද තරණය කර යාපනය ගොඩබිමට පලා ගියහ. එහෙත් අරාලි මුහුද තරණය කිරීම ඉතා භයානක කටයුත්තක් විය. එම මුහුදේ හමුදාවේ හෙලිකොප්ටර් යානා අඛණ්ඩව වෙඩි තබමින් සිටියේය. දූපත්වාසී ජනතාව මීට පෙර මෙවැනි අතිවිශාල ඒකාබද්ධ හමුදා මෙහෙයුමකට මුහුණ දී තිබුණේ නැත. හමුදාව ඉදිරියට එන විට කුමක් කළ යුතුද යන්න පිළිබඳ අත්දැකීමක් ඔවුන්ට නොතිබුණි. හමුදාව ඌර්කාවතුරෙයි-යාපනය ප්‍රධාන මාර්ගය අත්පත් කරගෙන ඒ හරහාම ඉදිරියට යනු ඇතැයි ජනතාව සිතූහ. එබැවින් ප්‍රධාන මාර්ගය අසල පදිංචිව සිටි සාමාන්‍ය ජනතාව එතැනින් ඉවත් වී පල්ලිවල සහ කෝවිල්වල රැකවරණය පැතුහ. ප්‍රධාන මාර්ගයට දුරින් පිහිටි නිවාසවල ජීවත් වූ වැඩිදෙනෙක් තම නිවාසවලම රැඳී සිටියහ. ගුවන් යානා මගින් බෝම්බ හෙලන විට, ඔවුහු නිවාසවලම ඉදිකර තිබූ බංකර තුළ සැඟවී සිටියහ.

නමුත්, යාපනය බලකොටුව දෙසට ඉදිරියට යාම සඳහා හමුදාව තෝරාගත් මාර්ගය ඊට වෙනස් විය. ඌර්කාවතුරෙයි-යාපනය ප්‍රධාන මාර්ගය ඔස්සේ ගොස් අල්ලෙයිපිඩ්ඩි පසු කර මුහුද මැදින් ඉදිකර ඇති 'පන්නෙයි පාලම' ලෙස හැඳින්වෙන ගොඩබිම් පාලම හරහා යාපනය බලකොටුව දෙසට ගමන් කිරීම හමුදාවේ සැලසුම නොවීය. ගොඩබිම් පාලම පුරාම කොටි සංවිධානය විසින් බිම්බෝම්බ වළදමා තිබුණි. ගොඩබිම් පාලමේ ඇතැම් කොටස් කොටි සංවිධානය විසින් බෝම්බ දමා විනාශ කර තිබුණි. මෙම පාලම එක් ස්ථානයකදී පමණක් මුහුදට ඉහළින් ගමන් කරයි. එය 'සන්ගිලි පාලම' (දම්වැල් පාලම) කි. එම පාලම ද කොටි සංවිධානය විසින් විනාශ කර තිබුණි. එබැවින්, හමුදාව ඌර්කාවතුරෙයි-යාපනය ප්‍රධාන මාර්ගයට යාබද ජනාවාස ප්‍රදේශ හරහා අරාලි හන්දිය දක්වා පැමිණ, එතැනින් නිරිත දෙසට හැරී ජනාවාස හරහා වෙලණෙයි වංගලාවඩි දෙසට ගමන් කළහ. හමුදාවේ මෙම ගමන් කිරීම සම්බන්ධයෙන් 'උදයන්' පුවත්පත 1990 අගෝස්තු 24 වැනි දින පළ කළ පුවත පහත පරිදි විය:

'ඌර්කාවතුරෙයි හි අඛණ්ඩව දැඩි ගැටුම්! බෝම්බ හෙලන යානා, හෙලිකොප්ටර් ප්‍රහාර! ඌර්කාවතුරෙයි ප්‍රදේශයට පෙරේදා ගොඩබට හමුදාව සහ විමුක්ති කොටි සංවිධානය අතර ඊයේ දිනයේදී ද අඛණ්ඩව දැඩි ගැටුම් පැවති බව එම ස්ථානයෙන් ලැබුණු ආරංචි මාර්ග පවසයි. පාබල හමුදාවට සහාය වෙමින් ඊයේ දිනයේදී බෝම්බ හෙලන යානා සහ හෙලිකොප්ටර් මගින් ඌර්කාවතුරෙයි ප්‍රදේශයට දැඩි ප්‍රහාර එල්ල කරන ලදී. ඌර්කාවතුරෙයි නගර ප්‍රදේශයේ පෙරේදා රැඳී සිටි හමුදාව නැගෙනහිර දෙසින් වෙලණෙයි දෙසට ඉදිරියට යාමට උත්සාහ කරන බවත්, විමුක්ති කොටි සංවිධානය ඔවුන්ට ඉදිරියට යාමට ඉඩ නොදී දැඩි ලෙස පහර දෙමින් සිටින බවත් එම ස්ථානයෙන් ඊයේ රාත්‍රියේ ලැබුණු ආරංචි මාර්ග තවදුරටත් වාර්තා කළේය. පාබල හමුදාවට ඉදිරියට යාමට පහසු වන පරිදි, ඔවුන්ව වළක්වන විමුක්ති කොටි සාමාජිකයන් වෙත බෝම්බ හෙලන යානා සහ හෙලිකොප්ටර් මගින් දැඩි ප්‍රහාර එල්ල කරමින් පවතින බවත්, මුහුදේ සිට ජනාවාස ප්‍රදේශ ඉලක්ක කර ගනිමින් කාලතුවක්කු ප්‍රහාර එල්ල කරමින් පවතින බවත්, හමුදාවේ ගුවන් සහ මුහුදු මාර්ග ප්‍රහාර හේතුවෙන් විශාල සිවිල් වැසියන් පිරිසකට හානි සිදුවී තිබිය හැකි බවට බියක් පළවී ඇති බවත් වාර්තා වේ.' මෙම පුවත්පත් වාර්තාවේ සඳහන් වන පරිදි විමුක්ති කොටි සංවිධානය විසින් දැඩි ප්‍රතිරෝධයක් නොදැක්වූ බව යථාර්ථයයි. මා පෙර සඳහන් කළ පරිදි හමුදාවේ හදිසි ගොඩබැසීම හේතුවෙන් අධිපණ වී සිටි විමුක්ති කොටි සංවිධානය, සුළු සුළු ප්‍රතිරෝධයන් දක්වමින් පසුබසිමින් සිටියහ. ලයිඩන් දූපත තුළ ඔවුන්ගේ ශක්තිය එපමණක්ම විය.

හමුදාව ඉදිරියට යන මාර්ගයේ පාබල හමුදාවට පෙර යුද ගුවන් යානා පැමිණ මුහුදු, කුඹුරු, නිවාස, රෝහල්, පාසල් යන වෙනසකින් තොරව සෑම තැනටම බෝම්බ හෙලමින් තිබුණි. මුහුදේ සිට කාලතුවක්කු බෝට්ටු මගින් ගම්මානවලට ප්‍රහාර එල්ල විය. මෙම ප්‍රහාර කොතරම් අන්ධ ලෙස එල්ල වූයේද යත්, ප්‍රහාරවලින් තුවාල ලැබුවන් රෝහල වෙත ගෙන යාමට පවා නොහැකි විය. ලයිඩන් දූපතේ ඇති රෝහල් දෙක වන උරුකාවතුරෙයි රජයේ රෝහල සහ වේලණෙයි රෝහල හමුදා ප්‍රහාර හේතුවෙන් වසා දමා තිබුණි. හමුදාව ඉදිරියට ගිය මාර්ගවල කාන්තාවන්, පිරිමින්, ළමුන්, වැඩිහිටියන්, රෝගීන්, ආබාධිතයන් යන කිසිදු වෙනසක් නොමැතිව සියල්ලන්ට තුවක්කුවලින් වෙඩි තබමින් ද, පිහි, කඩු, පොරෝ වැනි ආයුධවලින් කැබලිවලට කපා දමමින් ද, අසීමිත මනුෂ්‍ය ඝාතන, කොල්ලකෑම් සහ ස්ත්‍රී දූෂණවල නිරත වෙමින් ද ගමන් කළහ. කෝවිල්වල සහ පල්ලිවල රැකවරණය ලබා සිටි අයගෙන් සමහරක් තම නිවාස බැලීමට ගිය අවස්ථාවලදී හමුදාව විසින් ඝාතනය කරන ලදී. බංකර කුළ සැඟවී සිටි සාමාන්‍ය ජනතාව ද ඝාතනය කරන ලදී. හමුදාව කොල්ලකෑමට ගිය නිවාසවල සිටි අය ද ඝාතනය කරන ලදී. හමුදාව එන මාර්ගය නොදැන හදිසියේම කොටු වූ සාමාන්‍ය ජනතාව ද එතැනම වෙඩි තබා ඝාතනය කරන ලදී. ඝාතනයට ලක්වූවන්ගේ මළසිරුරු රැගෙන ගොස් භූමදාන කිරීමට පවා ක්‍රමයක් නොවීය. හමුදාව ඉදිරියට ගිය මාර්ගවල එම මළසිරුරු කුණුවෙමින් පැවතුණි. ලයිඩන් දූපත පුරාම බෝම්බවලින් නිකුත් වූ ගන්දනම් දුගඳ ද ඉක්මවා යමින්, කුණුවෙමින් පැවති මළසිරුරුවලින් දැඩි දුගඳක් වහනය විය.

උරුකාවතුරෙයි සිට මහා මනුෂ්‍ය සංහාරයක නිරත වෙමින් සිටින වූ හමුදාව කරමිපත්, නාරන්තනෙයි, සරවනෙයි, පල්ලම්පුලම්, සෝලාවන්තෙයි, අරාලි හන්දිය, වේලණෙයි වංගලාවඩි, වාට්ටි හරහා 1990 අගෝස්තු 24 වැනි දින මන්කුම්බාන් වෙත ළඟා විය. මන්කුම්බාන් හිදී ද නිවාසවලට කඩා වැදී කොල්ලකෑම්වල සහ සාමාන්‍ය ජනතාව ඝාතනය කිරීමවල දැඩි ලෙස නිරත වීමට හමුදාව ක්‍රියා කළේය. මන්කුම්බාන් ජනතාවගෙන් බහුතරයක් අල්ලෙයිපීඩ්බී දෙසට දිව ගියහ. ජනතාවගෙන් කොටසක් අනතුර නොතකා අරාලි මුහුදු මාර්ගය ඔස්සේ යාපනයට පලා ගියහ. මන්කුම්බාන් සුදු වැලි වෙරළේ මුස්ලිම් පල්ලියට යාබදව ඉතා කුඩා මුස්ලිම් ජනාවාසයක් විය. එම ජනතාව මුහුදු මාර්ගයෙන් යාපනයට පලා ගියහ. මන්කුම්බාන් හි තමන්ව ශක්තිමත්ව ස්ථාපිත කරගත් හමුදාවට සිය ඉලක්කය

වූ යාපනය ලන්දේසි බලකොටුව වෙත ළඟා වීමට නම් පළමුව අල්ලෙයිපීඩ්බී ගම්මානය පසු කළ යුතුව තිබුණි.

පාද සටහන:

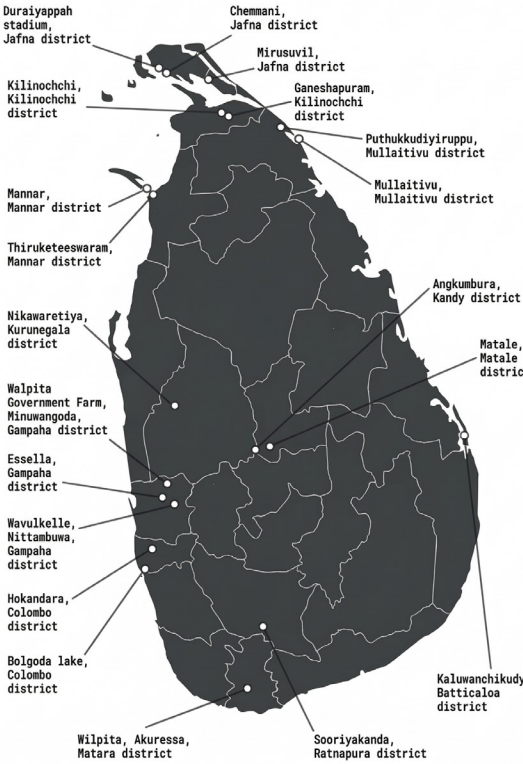
'අරාලි හන්දිය' පිහිටා ඇත්තේ වේලණෙයි හි ය. මීට මඳක් දුරින් 'අරාලිතුරෙයි' (අරාලි නොටුපළ) පිහිටා ඇත. මෙම නොටුපළේ සිට බෝට්ටුවක් මගින් මුහුදු තරණය කර යාපනය ගොඩබිමේ පිහිටි 'අරාලි' නම් ගමට යා හැකිය.

ආශ්‍රිත මූලාශ්‍ර

ලදයන් දිනපතා පුවත්පත - 27.08.1990.

More on Thrivida Balaya- Shamindra Ferdinando -The Island 07.07.2023.

Special Report No. 2 - OPERATION MAJOR (OPERATION FORT) - UTHR (Jaffna) in association with PAX CHRISTI -1990.

JDS, FOD, CHRD, ITJP
JUNE 2023

ශ්‍රී ලංකාවේ සමූහ මිනිවළුවේ

තමපන් කඩවෙයි

ථොලොත්තරුවේ පෞරාණික දෙමළ ජනාවාසවල ඉතිහාසය ප්‍රදීප් ත්‍යාගරාජා

ශ්‍රී ලංකාවේ දෛනික ජීවිතයේ දී නිරන්තරයෙන් මුහුණදී වන රුපියල් පනහේ නෝට්ටුවේ මුද්‍රණය කර ඇති එම පාලම අප බොහෝ දෙනෙකු පසුකර ගොස් ඇතුළු නිසැක ය. පොළොන්නරුව නගරයේ සිට A11 මහාමාර්ගය ඔස්සේ මඩකලපුව දෙසට ගමන් කරන විට, හරියටම කිලෝමීටර් 14ක දුරකින් මෙම පාලම අපව පිළිගනී. 1922 වර්ෂයේ බ්‍රිතාන්‍ය සමයේ ඉදිකරන ලද යකඩ දුම්රිය පාලමක්, ඊට යාබදව 2007 දී ජපන්-ශ්‍රී ලංකා මිත්‍රත්වයේ සංකේතයක් ලෙස ඉදිකරන ලද නව ප්‍රවාහන පාලමක් පසෙකින් එකිනෙක දර්ශනය වේ. මෙම පාලම් මතින් ගමන් කරන කිසිවෙකුටත්, මොහොතකට තම රථය නවතා, පහළින් සුවිසල්ව ගලා බසින මහවැලි ගඟේ සුන්දරත්වයට වගී නොවී පසුකර යා නොහැක. සිංහල ජනතාව විසින් 'මනම්පිටිය' ලෙස හඳුන්වනු ලබන මෙම පාලම සහ ඒ අවට ඇති හරිත තැනිතලා හුදෙක් ස්වාභාවික සෞන්දර්යයෙන් පිරි ස්ථාන පමණක් නොවේ; ඒවා සියවස් ගණනාවක් පුරා දෙමළ ජනතාව කෘෂිකාර්මික ප්‍රජාවන් ලෙස මුල් බැසගෙන ජීවත් වූ ඓතිහාසික භූමියකි. සත්ත්ව පාලනය, මසුන් ඇල්ලීම, කෘෂිකර්මාන්තය සහ හේන් ගොවිතැන ආදී වශයෙන් ස්වභාවධර්මය සමග බද්ධ වූ මානව ශිෂ්ටාචාරයක තොටිල්ලක් ලෙස මෙම 'තමපන් කඩවෙයි' ප්‍රදේශය හැඳින්විය හැක.

'තමපන් කඩවෙයි' යන නාමයේ සම්භවය පිළිබඳව එම ප්‍රදේශයේ වැඩිහිටියන්ගෙන් විමසූ විට, ඔවුහු ඉතා රසවත් කතාවක් පවසති. පාලම ඉදිකිරීමට පෙර කාලයේ, මහවැලි ගඟේ ඉවුරු හරහා ගමන්

කිරීම සඳහා 'තමපන්' නම් තොටියා විසින් ඔරුවක් මගින් ජනතාව එගොඩ මෙගොඩ කළ බවත්, ඒ හේතුවෙන්ම මෙය 'තමපන් කඩවෙයි' බවට පත් වූ බවත් ඔවුහු පවසති. ලන්දේසි යුගයේ වාර්තාවල සහ බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ ලංකා සිතියම්වල පවා මෙම ප්‍රදේශය 'තමපන් කඩවෙයි' ලෙසම ප්‍රමුඛත්වය දී දක්වා ඇත. ඓතිහාසික පදනමට අනුව, වෝල යුගයේ දී මෙය 'තෝණික්කඩවෙයි' ලෙස හැඳින්වූ බවට ද සාක්ෂි ලැබී ඇත. තවද, වර්ෂ 1215 දී පමණ වසර 40ක් ශ්‍රී ලංකාව පාලනය කළ දකුණු ඉන්දීය දෙමළ ජාතිකයෙකු වූ කාලිංග මාහගේ ඉතිහාසය සමග ද මෙම නම තදින් බැඳී පවතී. ඔහුගේ පාලන සමයේදී නැගෙනහිර පළාතේ 'තමිල්පට්ටිණම්' (වර්තමාන තම්ලගමුව) ප්‍රදේශයේ පැන නැගුණු විරෝධතා මැඩපවත්වා ජයග්‍රහණය කළ සෙන්පතියාගේ නම 'තමපන්' බවත්, එම මහා විරයාගේ ස්මරණය උදෙසා මෙම නම ස්ථාපිත වන්නට ඇති බවත් විශ්වාස කෙරේ.

මෙම පාලම අවසානයේ, මාර්ගයේ වම් පසින් ඇති දුම්රිය පාලම පසුකර මඳක් ඇතුළට ගිය විට, ජනප්‍රවාදගත කතා රැසක් දරා සිටින පෞරාණික චින්තර වෙලාසුදර් කෝවිල දැකගත හැකිය. මහවැලි ගඟේ ඉවුරේ පිහිටා ඇති මෙම කෝවිල, අදටත් දෙමළ ගම්මාන කිහිපයක ඒකාබද්ධ වගකීම යටතේ, කොටස් ක්‍රමයකට පරිපාලනය කෙරේ. වෝල යුගයේ යුධ හටයන් සහ ඔවුන්ගේ සේවා සපයන්නන් සමග සම්බන්ධ වූ, මෙතෙක් තහවුරු කර නොමැති වුවද පෞරාණික ඓතිහාසික පසුබිමක් මෙම කෝවිලට ඇත.

මෙතැන් සිට නැවතත් A11 මාර්ගයේ ගමන් කරන විට පළමුවෙන් දිස්වන්නේ 'මනම්පිටිය' නගරයයි. මෙය 'මන්නර් පට්ටි' හෝ 'මන්නර් කිට්ටි' (උස් බිම) යන පිරිසිදු දෙමළ වවනවලින් බිඳී ආවක් බව එම ප්‍රදේශයේ ජනතාවගේ ස්ථිර මතයයි. වෝල යුගයේ පරිපාලන කටයුතු සඳහා රැගෙන ආ දෙමළ ජනතාව, මෙම ප්‍රදේශයේ ආදිවාසී දෙමළ ජනතාව සමග එක්ව පදිංචි කරනු ලබන ඓතිහාසික දත්ත ද මෙහි දක්නට ලැබේ.

1833 වර්ෂයේ කෝල්බ්‍රැන්ක්-කැමරන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුව, මහවැලි ගඟෙන් එගොඩ පිහිටි මෙම ප්‍රදේශය නැගෙනහිර පළාතට අනියුක්ත කර තිබුණි. පසුව 1873 දී උතුරු මැද පළාත නිර්මාණය කළ විට එය නැවතත් ඊට ඇතුළත් කරන ලදී. 1900 වර්ෂය දක්වාම මනම්පිටිය පැවතුණේ හුදු දෙමළ ප්‍රදේශයක් ලෙසමය. 1960 ගණන් දක්වාම මෙම ප්‍රදේශයේ සාරවත් කුඹුරු ඉඩම් සම්පූර්ණයෙන්ම දෙමළ ජනතාවගේ අයිතියක් ලෙස පැවතුණි. 1965 දී පවා මනම්පිටිය ගම් සභාවේ සභාපතිවරයා ලෙස කදිරගාමනම්බි නම් වූ දෙමළ ජාතිකයෙකු කටයුතු කිරීම මගින් එහි ඓතිහාසික අඛණ්ඩතාව ප්‍රකාශ වේ.

නමුත්, ඉන් පසුව ක්‍රියාත්මක කරන ලද මහවැලි ජනාවාස ව්‍යාපෘතිය මෙම ප්‍රදේශයේ ඉරණම මුළුමනින්ම වෙනස් කළේය. සැලසුම් සහගත අයුරින් පිටස්තර සිංහල ජනතාව විශාල වශයෙන් මෙහි පදිංචි කරවන ලදී. 1983 ජූලි කෝලාහල සමයේදී, දෙමළ ජනතාව සිය උපන් බිමෙන් නැගෙනහිර පළාත දෙසට පලවා හරින ලදී. තත්ත්වය සමනය වී ඔවුන් නැවත සිය පාරම්පරික ඉඩම් වෙත පැමිණි විට, ඔවුන්ට අයත්ව තිබූ අක්කර ගණනාවක පාරම්පරික කුඹුරු ඉඩම් සිංහලයන්ගේ දැනට පත්ව තිබුණි. සිය ඉඩම් අහිමි වූ දෙමළ ජනතාව වෙනත් ස්ථානවලට බෙදා වෙන් කර, අක්කර දෙකහමාරක ඉඩම් කැබැල්ලකට සීමා කරනු ලැබිණි. මෙයට විරුද්ධ වූ බොහෝ දෙනෙකුට අද දක්වාම ඉඩම් අයිතිය අහිමි කර ඇත. මහවැලි ව්‍යාපෘතියේ කෲර ග්‍රහණය හේතුවෙන්, අද වන විට සාමාන්‍ය ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරයෙකුගේ තෝරා පත්කර ගැනීමට දෙමළ ජනතාවට නොහැකි දේශපාලනික අසරණභාවයක් නිර්මාණය වී ඇත. 1895 දී ආරම්භ කරන ලද මව්පාසල වන දෙමළ පාසල සහ පෞරාණික කාලී කෝවිල් අදටත් එහි සාක්ෂි ලෙස පවතිද්දී, මෙම ප්‍රදේශය සම්පූර්ණයෙන්ම දිඹුලාගල ප්‍රාදේශීය සභාවට අන්තර්ග්‍රහණය කර, දෙමළ ජනතාවගේ දේශපාලන පෞරුෂය සැලසුම් සහගතව දියාරු කර ඇත.

මනම්පිටියේ සිට මහවැලි ගඟ ගලා බසින දිශාවට, අලි ඇතුන් ගැවසෙන සන කැලෑව තුළට ගමන් කළහොත්, මෙතෙක් සම්පූර්ණයෙන් පර්යේෂණයට ලක් නොකළ ආදි දෙමළ ඓතිහාසික සලකුණු බොහොමයක් දැකගත හැකිය. පොළොන්නරු දෙමළ ජනතාවගේ ආදිවාස භූමි වූ මෙම ප්‍රදේශවල, අදටත් විශේෂ දිනවලදී ජනතාව පොංගල් සාදා වන්දනාමාන කිරීමේ සම්ප්‍රදාය සජීවීව පවතී. 'කල්ලූර්' නමින් හැඳින්වෙන වන ලැහැබ තුළ, ගල් පර්වතවල කොටා ඇති දෙමළ බ්‍රාහ්මී අක්ෂර, ත්‍රිශූල සංකේත, සිටුවූ ගල් (කුත්තුක්කල්), වීරගල් (නඩුක්කල්) සහ 200 කට අධික පුරාණ අවමංගල්‍ය වාරික ක්‍රමවේදයන් පිළිබිඹු කරන ගල් කණු ආදී වශයෙන් දෙමළ ජනතාවගේ පුරාවිද්‍යාත්මක නටබුන් විසිරී පවතී. මහවැලි ගඟේ මහා ගංවතුර හේතුවෙන් හෝ සාරවත් ඉඩම් සොයා ගිය ගමනක් හේතුවෙන්, ඇත අතීතයේ දෙමළ ජනතාව මෙතැනින් සංක්‍රමණය වන්නට ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ.

මනම්පිටිය නගරයට නැගෙනහිරින් A11 ප්‍රධාන මාර්ගය අද්දර පිහිටා ඇති දිඹුලාගල කන්ද, මහාවංශයේ පණ්ඩුකාභය රජු සැඟවී සිටි 'තෝලාමලෙයි' (දෝලපබ්බත) ලෙස සඳහන් වේ. නමුත්, මෙම ප්‍රදේශයේ දෙමළ ජනතාව එය 'කල්ලුමලෙයි' ලෙසම හඳුන්වති. අතීතයේ මෙහි ජීවත් වූ 'ඉයක්කුර' නමින් හැඳින්වෙන වැදි ජනතාව, ග්‍රාමීය දෙමළ භාෂාවක් (කොව්වෙයි දෙමළ) කතා කර ඇත. කන්දන්, වල්ලි වැනි දෙමළ නම් වලින් යුක්ත වූ ඔවුන්, දෙමළ ජනතාවගේ නිවෙස්වල උත්සවවලට සහභාගී වන තරමටම සමීප සබඳතාවක් පවත්වා ඇත. රණසිංහ ප්‍රේමදාස පාලන සමයේදී මෙම කන්දේ බෞද්ධ විහාරයක් ඉදිකරන ලද නමුත්, මෑතකදී දෙමළ පර්යේෂකයන් විසින් මෙහි ඇති දෙමළ බ්‍රාහ්මී සෙල්ලිපි සොයාගෙන ලේඛනගත කර ඇත.

දිඹුලාගල කන්ද ආශ්‍රිතව පිහිටි නාහර්පොක්කණෙයි නම් පෞරාණික දෙමළ ගම්මානය, නාවල් පොක්කණෙයි ලෙස හැඳින්වී අද වන විට රජයේ ලේඛනවල 'නාමල් පොකුණ' යනුවෙන් සිංහල නාමයකින් හඳුනාගනු ලැබේ. මෙම ගමේ ද නතිකරම දෙමළ ජනතාව කෘෂිකාර්මික ප්‍රජාවන් ලෙස ජීවත් වෙති. මෙය පසුකර මඳක් ඇතුළට ගිය විට, දෙමළ ජනතාව බහුලව වෙසෙන 'සොරුවිල්' ගම්මානය දැකගත හැකිය. අලි ඇතුන්ගේ ගැවසීම බහුල බැවින්, කෘෂිකාර්මික බිම් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ජන ජීවිතය හා බද්ධ වූ පෞරාණික විනායගර් (ගණ දෙවි) වන්දනාව මෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් දක්නට ලැබේ.

තවද පෞරාණික කන්තගි අම්මාන් වන්දනාවන්, සම්ප්‍රදායික අං කෙළිය (කොම්බු මුරි) ක්‍රීඩාවන් සොරුවිල් ගම්මානයේ සංස්කෘතික මූලයන් මනාව ප්‍රකාශ කරයි.

අධිකාරී A11 මාර්ගයේ ගමන් කරන විට, මහවැලි ව්‍යාපෘතිය මගින් නිර්මාණය කරන ලද සිංහල පොකුරු ජනාවාස මාර්ගය දෙපසම ව්‍යාප්ත වී ඇති අයුරු දැකගත හැකිය. හරියටම කිලෝමීටර් 4ක දුරක් පසුකළ විට, වැලිකන්ද ප්‍රාදේශීය සභාවට අයත් 'සෙවනපිටිය' නගරයට ළඟා විය හැක. මෙහි සැබෑ නම 'සමන්පිටිටි' හෝ 'වල්ලිද සමන්පිටිටි' යන්නයි; පැදුරු විවීම සඳහා යොදාගන්නා සවන් නම් තාණ වර්ගය බහුලව තිබූ බැවින් එම නම ලැබී තිබුණි. මහවැලි ව්‍යාපෘතිය යටතේ නිර්මාණය වූ මෙම නගරය කේන්ද්‍ර කරගනිමින් උනාවැව, කරප්පලෙයි, මුත්තුකිකල්, තිව්ව්වෙනෙයි, කුඩාප්පාක්කණෙයි යන තනි දෙමළ ගම්මාන පිහිටා ඇත. උනාවැව ගම්මානයේ, තමන්ට ලබා දුන් අක්කර දෙකහමාරක කුඹුරු ඉඩමේ සහ අක්කර භාගයක ගෙවත්තේ ගොවි පවුල් සිය ගණනක් ජීවත් වෙති. මුල් කාලයේ කල්ලුර් ආසන්නයේ ඇති කන්ද වටා පැල්පත් දහසකට අඩු සංඛ්‍යාවක් සහිතව හේන් ගොවිතැන් කළ පවුල්වල වර්ධනයම මෙම ගම්මානයයි.

උනාවැව ගම්මානයේ මායිමේ, බලපෑම් සහගත කරප්පලෙයි ගම්මානය දක්නට ලැබේ. මහවැලි ව්‍යාපෘතිය යටතේ සමන්පිටිටි සහ පැරණි කරප්පලෙයි ජනතාව එක් කර මෙම නව කරප්පලෙයි ගම්මානය නිර්මාණය කරන ලදී. අදටත් ජනතාව පැරණි කරප්පලෙයි සහ සමන්පිටිටි ස්ථාන කරා ගොස් වන්දනාමාන කරති. මෙහි ජීවත් වන පවුල් 350 කට අධික සංඛ්‍යාවක් දඩයම් කිරීම, කෘෂිකර්මාන්තය, සුවිශේෂී ක්‍රමයකට දුමින් කරවල වෙළීම සහ විල්ලු ඉඩම්වල මසුන් ඇල්ලීම ආදී තමන්ටම ආවේණික වූ ජීවන රටාවක් සමග වාසය කරති. මෙතැන් සිට පයින් යා හැකි දුරින් පිහිටි මුත්තුකිකල් ගම්මානයට ම අනන්‍ය වූ ඓතිහාසික උරුමයක් පවතින අතර

මඩකලපුව සමග වූ සම්ප්‍රදායික පාලන සබඳතා ද පවතී. ජනතාව පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට කෘෂිකර්මාන්තය කරගෙන ආ අක්කර ගණනාවක ඉඩම්, අද වන විට වනජීවී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අත්පත් කරගෙන රජය සතු කර ඇත. ඉතා පැරණි කන්තගි අම්මාන් වන්දනාවන්, විමුක්ති කොටි සංවිධානයේ අරගලය සමග සම්පව බැඳුණු වාර්තාවනුත් මෙම ගම්මානය දරා සිටී. මිළඟ මායිම ලෙස තිව්ව්වෙනෙයි ගම්මානය පිහිටා ඇත.

තමපන් කඩවෙයි කලාපය යනු, යුද සමයේදී පවුල් ගණනාවක් බිලිගත්, එමෙන්ම බොහෝ දෙනෙකුගේ අතුරුදන් කිරීම්වලට සාක්ෂි දරන බෙදවාචක භූමියක් ද වේ. නැගෙනහිර සටන්කාමීන්ගේ බෙදීමෙන් පසුව අතිශය කෘරවේදනාවන් අත්විඳීම මෙම ජනතාව මතට, ග්‍රාමාරක්ෂක බලකායන්හි අමානුෂික ක්‍රියාකාරකම් ද මුදා හරින ලදී. නම් සඳහන් කළ හැකි මහා විරයන් රැසකගේ ඉතිහාසය ද මෙම පසතුළ ගැඹුරේ තිබේ. උතුරු, නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දෙමළ ජනතාවගේ ඉඩම් අත්පත් කරගන්නා සේම, පොළොන්නරුවේදී වනජීවී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එම ආක්‍රමණික කාර්යය සිදුකරමින් පවතී. නීතිවිරෝධී නිධන් හාරන්නන් විසින් දෙමළ ජනතාවගේ ඓතිහාසික සලකුණු සැලසුම් සහගතව විනාශ කරනු ලැබේ. අලි ඇතුන් සඳහා වූ විදුලි වැට මුවාවෙන් සහ, නව බෞද්ධ විහාරාරාමවල ආක්‍රමණය හේතුවෙන් ද ඉතිරිව ඇති දෙමළ ආදිවාසී ඉඩම් පවා අවහිර වී ඇත. එබැවින්, උතුරු සහ නැගෙනහිර දෙමළ ජනතාවගේ ඉතිහාසය මෙන්ම, පොළොන්නරුවේ දෙමළ ජනතාවගේ මෙම අඳුරු යථාර්ථයන් ද වහාම සහ විධිමත්ව ලේඛනගත කළ යුතු විම කාලයේ දැඩි අවශ්‍යතාවයකි. විධිමත් පර්යේෂණ ඉදිරියට ගෙන ගොස්, මෙම ලේඛනගත කිරීම සිදුවුවහොත්, ඊළාම් දෙමළ ඉතිහාසය තුළ 'තමපන් කඩවෙයි' යනු කිසිවෙකුටත් විනාශ කළ නොහැකි, යුක්තිය ඉල්ලා සිටින සුවිශේෂී ස්ථානයක් හිමිකරගනු ඇත.

STONE BENCH
FILMS

KARTHIK SUBBARAJ
PRESENTS

நீளிரா

NEELIRA

A LONG NIGHT

WRITTEN AND DIRECTED BY
SOMEETHARAN

DOP SELVARATNAM PRATHEEPAN EDITOR RADHA SRIDHAR MUSIC K
SOUND DESIGNER TAPAS NAYAK ART MARTIN STUNT DINESH SUBBARAYAN PUBLICITY DESIGNS GIBSON UGA
PRODUCTION COORDINATOR RAJKUMAR CO DIRECTOR VIKKY COSTUME SUBAIR PRODUCTION MANAGER NIRMALKUMAR
EXECUTIVE PRODUCER ASHOK NARAYANAN ASSOCIATE PRODUCER PAVAN NARENRA

CO PRODUCER KAL RAMAN SOMASEKER S KALYAN SUBRAMANIAN
PRODUCED BY KAARTHEKEYEN SANTHANAM - KARTHIK SUBBARAJ

IN THEATRES SOON

NETFLIX

ඉන්දිය හමුදා ආනාපෙවිම් මැද දිග රූපයක්

පී.රවීන්ද්‍රන්

"...1988 දී අපේ ගම තිබුණේ මෙහෙමයි; අපේ ජීවිතය ගෙවුණේ මෙහෙමයි; අපි කතා කළේ මෙහෙමයි; අපි මිය ගියේ මෙහෙමයි; අපි දිවි ගලවා ගත්තේ මෙහෙමයි. මම ළමා විශේෂී දැක-අත්විදි ඒ ජීවිතය ඇසුරුණු මම මේ තිරපිටපත (screenplay) ලිවුවේ."

— තිරපිටපත් රචක සහ අධ්‍යක්ෂ සෝමිතරන් (Somitharan).

මෙම 'මෙහෙමයි' කියන එකතුවෙන් එක් බිඳක් ගැන 'නීලිරා' (Neelira) කතා කරයි. සෑම අවකාශයකම සැරිසරමින්, වෙහෙසෙමින්, ප්‍රේක්ෂකයන් ද ඒ මේ අත ඇදගෙන නොගොස්, එක් කුඩා කතාවක්, එක් රූපයක්, එක් පවුලක් සහ එහි නිවසක් ඔස්සේ 'නීලිරා' තමන්ගේ දෘෂ්ටිකෝණය මෙහෙයවයි. මතකයන්, අත්දැකීම්, හැඟීම්, අවබෝධයන් සහ ඉතිහාසය වැනි විවිධ මානයන් ඔස්සේ එහි පුළුල් බව තම තමන්ගේ අවබෝධයේ මට්ටමින් පෙන්වා දීමට මෙම චිත්‍රපටය සමත් වී තිබේ. 1987 සිට 1989 දක්වා වූ ඉන්දිය හමුදා කාලපරිච්ඡේදය යනු, 1983 සිට 2009 දක්වා උතුරේ වූ ශ්‍රී ලංකා හමුදා පාලන කාලයේ හිඳුසක් තුළ සිර ව ගත වූ කාලයකි. සාම සාධක බලකායක් යන නාමයෙන් පැමිණි ඉන්දිය හමුදාව තමන්ව ආරක්ෂා කිරීමට පැමිණි ගැලවුම්කරුවන් ලෙස දුටු ජනතාව, ඔවුන්ව සතුටින් පිළිගත්හ. එය එතරම් කුරිරු අත්දැකීමක් බවට පත්වෙතැයි ඔවුහු අපේක්ෂා නොකළහ. එම අපේක්ෂා එලෙසම බිඳ

වැටෙන්නට විණි. ඉන් එක් කතාවක් ගැන 'නීලිරා' හඬ අවදි කරයි. යුද්ධයෙන් බැට කෑ ඒ භූමියේ තවමත් කතා නොකළ කථා බොහොමයක් ඇත. ඒවා එලෙසින්ම ප්‍රකාශ කිරීමට නොහැකි වන සේ ඇති බාධක ද බොහෝය. කලාත්මක උපාය මාර්ග මගින් ඉතා සියුම් ලෙස එය බිඳ දමමින්, හැඟීම්වලට කාවදින නිර්මාණයක් ඉදිරිපත් කිරීම කලාකරුවකුට ඇති විශාලතම අභියෝගයකි. විශේෂයෙන්ම වාරණ මණ්ඩලයේ සීමාවන්, ඔවුන්ගේ දේශපාලනය, ජාතික අභිමානය සහ මානසික රාමු අතරින් චිත්‍රපටයට හානියක් නොවන සේ එය එළියට ගෙන ආයුතු ව ඇත.

මෙය ඊළාම් (Eelam) කතාවකි. එහෙත් මීට සම්බන්ධ වන්නේ ඉන්දිය හමුදාවයි. චිත්‍රපටය නිර්මාණය කරන ලද්දේ ද ඉන්දියාවේදීය. තමිල්නාඩු ප්‍රේක්ෂකයන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙක් රජය විසින් ගොඩනගන ලද තමන්ගේ හමුදාව සහ එහි අභිමානය පිළිබඳ ප්‍රතිරූප වැළඳගෙන සිටින්නෝ වෙති.

විවාරාත්මක අදහස් දරන්නන්ට නම්, ඔවුන්ට වඩා වෙනස් කෝණයකින් මෙම චිත්‍රපටය දෙස බැලිය හැකි වුවද, එවැන්නන් සිටින්නේ සුළුතරයකි. මේ සියල්ල අවබෝධ කරගෙන නිර්මාණයක් ඉදිරිපත් කිරීම විශාල අභියෝගයකි. මෙහිදී කලාකරුවෙකුට තම නිර්මාණයට භානියක් නොවන පරිදි යම් යම් සම්මුතීන්ට එළඹීමට සිදුවේ. 'නිළිරා' චිත්‍රපටය ලියා අධ්‍යක්ෂණය කළ සෝමිතරන්ට ද එය එසේම සිදුවී ඇති බව පෙනේ. එය අඩුපාඩුවක් නොවේ. ඊළඹ දෙමළ කතා ව්‍යවහාරයෙන් (එය ඒකාකාරී නොවුණත්) ලියැවෙන සාහිත්‍යයට හා කලාවට තම්ලේනාඩුව තුළ ක්‍රමානුකූලව ඇති වෙමින් පවතින හුරුපුරුදු බව හෝ නම්‍යශීලීභාවය ඉතා පැසසිය යුතුය. එම භාෂා හැසිරවීම නොතිබුණා නම්, සත්‍යය සහ ප්‍රබන්ධය අතර ඇති පරතරය පිරවීමට 'නිළිරා' චිත්‍රපටයට බොහෝ සෙයින් අපහසු වන්නට ඉඩ තිබුණැයි මම සිතමි. සෝමිතරන් එය හොඳින්ම වටහාගෙන ඇත. “කතා කරන භාෂාව තමයි ප්‍රධානතම උපක්‍රමය. ඊළඹ ගැන ස්පර්ශ කරන චිත්‍රපට ගණනාවක්ම දෙමළ සිනමාවේ ඇවිත් තියෙනවා. ඒ කිසිම එකක ඊළඹ ජනතාව කතා කරන සැබෑ කතා ව්‍යවහාරය සටහන් වෙලා නැහැ. මේ චිත්‍රපටයේ මගේ මිනිස්සුන්ගේ හඬ ඒ විදිහට ඇහෙනවා” යැයි සෝමිතරන් පවසයි.

එය කුඩා ගම්මානයකි; හෙට විවාහ මංගල්‍යයකි. එය ප්‍රීතිමත් මොහොතකි; රූ වුවත් දවලක් වුවත් ඒ සතුට එලෙසමය. අන්ධකාරය සැමවිටම භීතිය තවත් මානයක් වෙත ගෙන යයි. ඊට හේතුව අඳුරේදී අපගේ දෘෂ්ටි පථයට අප අවට ඇති ලෝකය හෙවත් අවකාශය සීමා වී හසු වීමයි. එවන් වූ රූයක්, සතුට, කම්පනයක් බවට පෙරළයි. ඉන්පසු කාලයත් සමඟ සිදුවන්නට නියමිත මොහොතවල් එකින් එක බිඳ වැටෙන්නට පටන් ගනී. ඊළඟට කුමක් සිදුවේදැයි අනුමාන කළ නොහැකි තත්ත්වයක් හිසට ඉහළින් කඩුවක් මෙන් එල්ලී තිබේ. එය සිනමාකරණය කිරීමේදී අධ්‍යක්ෂවරයා සහ කැමරා අධ්‍යක්ෂ ප්‍රදීපන් සෙල්වරත්නම් (Pradeepan Selvaratnam) සාර්ථක වී ඇතැයි කිව හැකිය. අඳුරේ රූගත කිරීම යනු ආලෝකය සමඟ යුද්ධ කිරීමක් වැනිය. මෙම චිත්‍රපටයේ සංස්කරණ ශිල්පියා තරුණ පරපුරට අයත් අයෙකු (රාධා ශ්‍රීධර් - Radha Sridhar) බව ඇසීම පුදුමයට කරුණක් විය. මෙය සෝමිතරන්ගේ පළමු චිත්‍රපටය වීම තවත් පුදුමයකි. සාමාන්‍යයෙන් හමුදා අණදෙන නිලධාරීන් ඉතා දරුණුය. ඉන්දීය හමුදා අණදෙන නිලධාරීන් සිටියේ ද එලෙසමය. ඉන් අතළොස්සක් පමණක් ව්‍යතිරේකයක් විය. ඒ ව්‍යතිරේක හමුදා නිලධාරීන් මෙන්ම මනුෂ්‍යයන්

ද වූහ. මෙම චිත්‍රපටයේ එන කපිතාන්වරයා අයත් වන්නේ මේ දෙවැනි කාණ්ඩයටයි. නවීන් චන්ද්‍රා (Naveen Chandra) සිය රංගනයෙන් සහ පෙනුමෙන් මෙම ද්විත්ව ස්වභාවය මනාව නිරූපණය කර ඇත. සාමාන්‍යකරණය යනු ව්‍යතිරේකයන් මගින් ප්‍රතික්ෂේප නොකළ යුතු දෙයක් වුවද, මට හැඟුණේ මෙය සෝමිතරන්ට යම් සම්මුතියකට පැමිණීමට සිදුවූ තැනක් ලෙසය. එසේ නොවුණා නම්, වාරණ මණ්ඩලය චිත්‍රපටය මුදා හැරීමට බාධාවක් වීමට ඉඩ තිබුණි.

ඒත් එක්කම ව්‍යතිරේකයන් ගැන කතා නොකළ යුතුයි කියා නියමයක් නැහැ නේද? කලාව තුළ ප්‍රතිරූප කම්පනයක් ඇති කිරීම මගින්, එය සිතිවිලි අවුළුවාලන පණිවිඩයක් බවට පරිවර්තනය කළ හැකිය. වෙනත් මානයන් ඔස්සේ ද එම පණිවිඩය ගෙන යා හැකිය. මෙම චිත්‍රපටය තුළ එය සමහර දෙබස් හරහා සිදුවී තිබේ. හමුදාව දෙස බලා "යුද්ධයක් නම් සාමය තියෙන්නේ කොහෙද?", "මෙහෙම ඔයාලා කී දෙනෙක්ගෙන් සමාව ගනිවිද?" සහ "සියලුම යුද්ධ ලේ හැලීමකින්ම අවසන් විය යුතු නැහැ" වැනි පණිවිඩ එලෙසින් මතුවේ. ඉන්දීය හමුදාව දරුණු ලිංගික හිංසනයන්හි නිරත වූ බවට වන පුවත චිත්‍රපටය තුළ ඉතා සියුම් ලෙස, සංකේතාත්මකව පවසා ඇත. කාන්තාවන් සියලු දෙනාම තමන් හැඳ සිටි ඇඳුම්වලට උඩින්, අතට අසු වූ ඕනෑම ඇඳුමක් අපිළිවෙළට ඇඳගෙන සිටින දර්ශනයක් එහි එයි. ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය ගැන හෝ, තර්කානුකූලව, එසේත් නැතිනම් ගැළපෙන ඇඳුමක් ගැන හෝ කිසිදු තැකීමක් නොමැතිව ඔවුහු එම ඇඳුම් ඇඳ සිටිති. එය ඉතාම සුක්ෂ්ම දර්ශනයකි.

ව්‍යාකූල හා නොසන්සුන් තත්ත්වයක් තුළ, තම පැවැත්ම වෙනුවෙන් සටන් කිරීමේ හැකියාවන් පවා ගිලිහී යන විට, සිදුවන්නේ මිනිස් මනස බිඳ වැටීම පමණක් නොවේ. ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ වූ ධෛර්යයක් සහ විශර්ඝ ස්වභාවයක් ද මතුවන බව ඇතැම් දර්ශන මගින් පෙන්වා දී තිබේ. ඒවා මනෝවිද්‍යාත්මක තලයක සිට අරුත් නිෂ්පාදනය කරයි. එමෙන්ම ළමයින් සෑම දෙයක්ම සෙල්ලම් තුවක්කු බවට පත් කරගැනීමේ ක්‍රියාකාරකම් සහ දෙපිලට බෙදී යූදු කිරීම වැනි ක්‍රීඩා ඉතා සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත්ව ඇති බව පෙනෙයි. මේ සියලු අංග මනෝවිද්‍යාත්මකව තම පැවැත්ම වෙනුවෙන් සටන් කිරීමේ පෙළඹවීමක් ඇති කළ හැකි දේවල්ය. මෙම මනෝවිද්‍යාත්මක න්‍යායන් සනාථ කරමින්, සාක්ෂි ලෙස අපේ භූමියේ සිදුවී අවසන් වූ දේවල් පෙන්වාදිය හැකිය. මෙම පණිවිඩ ද වික්‍රමයේ දර්ශන ඔස්සේ මතුව එයි.

සමහර සාක්ෂි සුරක්ෂිතව තබා තිබූ ලී පෙට්ටියක් හමුදාව විසින් සොයා ගත් විට, ඔවුන් එය සංවිධානයට (එල්.ටී.ටී.ඊ) සම්බන්ධ යැයි සැක කරයි. එවිට ඉන්දියාව සමඟ එක්ව තමා දෙවන ලෝක යුද්ධයේදී සටන් කළ බව ඒවා අයිති වයෝවෘද්ධ පුද්ගලයා සාක්ෂි සහිතව පවසයි. එහෙත් එම කතාන්දරය යම් බලහත්කාරයෙන් ගෙන ආවක් දැයි මට හැගේ. කොටි සංවිධානය එල්ල කළ ගරිල්ලා ප්‍රහාරයේ සම්පූර්ණ හැඩයත්, ඉන්දීය හමුදාව මුහුණ දුන් නොසන්සුන්කාරී තත්ත්වයත් මීට වඩා හොඳින් නිරූපණය කළ හැකිව තිබුණා නේද යන සිතිවිල්ල වික්‍රමය නරඹමින් සිටින අතරතුර මගේ සිතට නැගුණි.

තමිල්නාඩු ජනප්‍රිය තරු රඟපාන වික්‍රමය සඳහා කෝටි ගණනින් මුදල් වත්කිරීමට සූදානම්ව සිටින සංවිධානයේ හිටපු ආධාරකරුවන් පවා මෙම වික්‍රමයට නිෂ්පාදකයෙකු ලෙස ඉදිරිපත් වීමට සූදානම්ව නොසිටි බව දැනගන්නට ලැබිණි. මෙය ඉතා අඩු පිරිවැයකින් නිර්මාණය කළ වික්‍රමයකි. ඊළඹේ යුද්ධයෙන් බැට කෑ ඉතිහාසය සටහන් කරන කතාවක් වී තිබියදීත් ඔවුහු මීට දායක වීමට ඉදිරිපත් නොවූහ. මෙවන් තත්ත්වයක් යටතේ තමිල්නාඩුවෙන් පැමිණි කාර්තික් සුබරාජ් (Karthik Subbaraj) මෙහි නිෂ්පාදකවරයා ලෙස ඉදිරිපත් වූ බව මෙහිලා අවධාරණය කළ යුතුමය.

පවුලක් ලෙස එන වර්ත ඇතුළු වික්‍රමයේ සෑම දෙනාම පාහේ යථාර්ථයෙන් නොමිඳෙන දේහ භාෂාවකින් සහ කතා විලාසයකින් සිය වර්ත මනාව නිරූපණය කර තිබේ. එය පැය එකහමාරක් පුරාවට අපව බැඳ තබා ගත් වික්‍රමයක් විය. මෙම වික්‍රමය නැරඹීමට පැමිණි, මෙහි ඉපිද හැදී වැඩුණු දෙවන පරම්පරාවේ කිහිප දෙනෙකු සමඟ කතා බහ කිරීමේදී ඔවුන් මෙම වික්‍රමයට බෙහෙවින් ප්‍රිය කළ බව දැනගන්නට ලැබුණි. වික්‍රමය තුළ කිසිදු දේශපාලන ප්‍රචාරාත්මක ස්වරූපයක් දක්නට නැත. මෙය යුද්ධයෙන් පීඩාවට පත් මිනිසුන්ගේ අප්‍රමාණ කතා අතරින් එක් කතාවකි. ඒ මිනිසුන්ගේ ජීවිතය නූල් පොටක එල්ලා තැබූ ඒ රාත්‍රිය, තත්පරයෙන් තත්පරය බඩගාමින් ඉලාස්ටික් පටියක් සේ ඇඳී ගොස් අවසානයේ නිමාවට පත්වේ.

ක්‍රමය වාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ වූ නඩු ||

කේ.ඒ. තවරාජා

ශ්‍රී ලංකාවේ දෙමළ තරුණයන්ගේ අයිතිවාසිකම් දිනා ගැනීමේ අරගලය මර්දනය කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ලද කෲර නීතියක් වන්නේ ක්‍රමය වාදය වැළැක්වීමේ පනතයි (Prevention of Terrorism Act) මෙම නීතිය යටතේ අත්අඩංගුවට ගත් දෙමළ තරුණයින් බාහිර ලෝකය සමඟ තිබූ සබඳතා සම්පූර්ණයෙන්ම විසන්ධි කර, ඔවුන්ගේ මූලික මානව හිමිකම් මුළුමනින්ම ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබූ තත්ත්වයක් තුළ අමානුෂික වධහිංසාවලට ලක් කරන ලදී. එමෙන්ම, මෙම වධහිංසා භරහා බලහත්කාරයෙන් ලබාගත් ව්‍යාජ පාපොච්චාරණ මත පදනම්ව ඔවුන්ට එරෙහිව අධිකරණවල චෝදනා ගොනු කර දඬුවම් ද නියම කරනු ලැබීය.

මෙම කෲර නීතිය යටතේ පවරන ලද ඓතිහාසික වැදගත්කමකින් යුත් නඩු, අධිකරණවල සිදුවූ නීතිමය සටන් සහ ඊළාම් දෙමළ දේශපාලන සිරකරුවන්ගේ යුක්තිය උදෙසා වූ අරගලය ලේඛනගත කරන මෙම ලිපි පෙළ ලියනු ලබන්නේ, දශක හතරකට වැඩි කාලයක් ක්‍රමය වාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත්අඩංගුවට ගත් දේශපාලන සිරකරුවන් නිදහස් කර ගැනීම වෙනුවෙන් නීතිමය වශයෙන් පෙනී සිටි අත්දැකීම් බහුල ජ්‍යෙෂ්ඨ නීතිඥ කේ. ඒ. තවරාජා මහතා විසිනි.

විශ්‍රාම ගැනීම:

පිටුවහල් කිරීම සහ රැඳවුම් භාරයට ගැනීම

කෝපායිති උපත ලැබූ විශ්‍රාම රාජේන්ද්‍රන්, සිය පහළොස්වන විශේෂී සරණාගතභාවය පතා ඩෙන්මාර්කයට ගියාය. එහිදී සිය කුඩම්මාගේ රැකවරණය යටතේ ජීවත් වූ ඈය, 1995 සහ 1996 අතර කාලය තුළ ඩේනිෂ් (Danish) භාෂාව ඉගෙන ගනිමින් සිය අධ්‍යාපන කටයුතු කරගෙන ගියාය. මෙම කාල වකවානුවේදීම, යුරෝපීය රටවල් සරණාගතයින් සම්බන්ධයෙන් වූ සිය නීති සහ පරිපාලන රෙගුලාසි දැඩි කිරීමට පටන් ගෙන තිබුණි. බ්‍රිතාන්‍යයට අමතරව ජර්මනිය, නෝර්වේ, ස්විට්සර්ලන්තය, ප්‍රංශය, ඉතාලිය සහ ඩෙන්මාර්කය යන රටවල් ද සරණාගතභාවය ඉල්ලා සිටින්නන්ට එරෙහිව දැඩි ස්ථාවරයක් අනුගමනය කළේය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, සරණාගතභාවය අපේක්ෂා කළ 240,000 කගේ පමණ අනාගතය අවිනිශ්චිත වූ අතර, මේ අතරට ශ්‍රී ලාංකිකයින් දසදහසකට වැඩි පිරිසක් ද ඇතුළත් වූහ.

යුරෝපීය සංස්කෘතිය තුළ දහතුන අවසනාවන්ත අංකයක් ලෙස සැලකෙන අතර, විශ්‍රාමේ ජීවිතය තුළද එම විශ්වාසය සැබෑවක් බවට පත් විය. දෙමළ සරණාගතයින් දොළොස් දෙනෙකුගේ නිත්‍ය පදිංචිය සඳහා වූ අයදුම්පත් ඩෙන්මාර්ක් රජය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමෙන් පසුව, දහතුන්වන අයදුම්පත ලෙස විශ්‍රාමේ ඉල්ලීමද ප්‍රතික්ෂේප කෙරිණි. ඉන්පසුව, ඩෙන්මාර්ක් බලධාරීන් විසින් ඈයව සති දෙකක කාලයක් රැඳවුම් භාරයේ තබන ලදී. ඈයගේ අභියාචනය සම්බන්ධයෙන් ඩෙන්මාර්කයේ ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයා (Ombudsman - පැමිණිලි විමර්ශන නිලධාරී) අවසන් තීරණය ප්‍රකාශ කිරීමටත් පෙර, "ශ්‍රී ලංකාව තුළ කිසිදු ගැටලුවක් නොමැති බවත්, එරටට ආපසු යැවීමෙන් සරණාගතයින්ට කිසිදු අනතුරක් සිදු නොවන බවත්" තීරණය කළ ඩෙන්මාර්ක් බලධාරීහු, ඈයව වහාම පිටුවහල් කිරීමට පියවර ගත්හ. මෙම අසාධාරණ තීරණයට එරෙහිව දැඩි විරෝධතා මතු විය. විශ්‍රාම සමඟ ඉගෙනුම ලැබූ සිසුන්, ගුරුවරුන් සහ මානව හිමිකම් සංවිධාන එක්ව උද්ඝෝෂණ දියත් කළහ. මෙය ඩෙන්මාර්ක් මාධ්‍යවල ප්‍රධාන ප්‍රචාරණයක් බවට පත් වූ අතර, ස්වාධීන ආයතන අරමුදල් රැස් කරමින් ඈයගේ නඩුව ඉදිරියට ගෙන යාමට උපකාර කළේය. කෙසේ වෙතත්, සිය ස්ථාවරයේ දැඩිව රැඳී සිටි ඩෙන්මාර්ක් බලධාරීහු, 1996 නොවැම්බර් මස පළමුවැනිදා නිලධාරීන් දෙදෙනෙකුගේ අධීක්ෂණය යටතේ විශ්‍රාම ගුවන් මගින් ශ්‍රී ලංකාවට පිටුවහල් කර ආගමන විගමන

නිලධාරීන්ට භාර දුන්න.

කටුනායක ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපළට පැමිණි විශ්‍රාම සතුව විදේශ ගමන් බලපත්‍රයක් හෝ ජාතික හැඳුනුම්පතක් නොවීය. ඈය සතුව තිබුණේ උප්පැන්න සහතිකය සහ ඩෙන්මාර්ක් බලධාරීන් විසින් නිකුත් කරන ලද රටින් පිටුවහල් කිරීමේ නියෝග පත්‍රය පමණි. ඈයව පිටුවහල් කරන බව කලින්ම විශ්‍රාමේ මාමණ්ඩියට දන්වා තිබූ බැවින්, ඔහු සහ ඔහුගේ පුත්‍රයා ගුවන් තොටුපළට පැමිණි විශ්‍රාම රැගෙන ගියහ. ආගමන විගමන නිලධාරීන්ගෙන් හෝ පොලිසියෙන් කිසිදු පරීක්ෂාවකට ලක් නොවූ විශ්‍රාම, කිසිදු බාධාවකින් තොරව දෙහිවල පිහිටි සිය මාමණ්ඩියගේ නිවසට ළඟා වූවාය.

අත්අඩංගුවට ගැනීම සහ මාධ්‍ය මැදිහත්වීම

කෙසේ වෙතත්, මෙම සාමකාමී තත්ත්වය වැඩි වේලාවක් පැවතුණේ නැත. 1996 නොවැම්බර් 3 වැනිදා, දෙහිවල පොලිස් ස්ථානාධිපතිවරයා විසින් විශ්‍රාම හදිසියේම අත්අඩංගුවට ගෙන හදිසි නීති රෙගුලාසි යටතේ රැඳවුම් භාරයට පත් කරන ලදී. මෙම සිදුවීම දේශීය මෙන්ම විදේශීය මාධ්‍ය තුළ, විශේෂයෙන්ම ඩෙන්මාර්ක් පුවත්පත්වල විශාල කම්පනයක් ඇති කළේය. තත්ත්වයේ බරපතළකම වටහාගත් ඩෙන්මාර්ක් මාධ්‍යවේදීන් සිව් දෙනෙකු තොරතුරු රැස් කිරීම සඳහා වහාම ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණියහ. මේ අතරතුර, විශ්‍රාමේ ඥාතීන් සහ ඩෙන්මාර්කයේදී ඈය වෙනුවෙන් පෙනී සිටි සොලිස්ටර් ක්‍රිස්ටල් ෆෝල්ක්වොනර් (Christel Falkwoner), විශ්‍රාම නිදහස් කර ගැනීම සඳහා හදිසි නීතිමය පියවර ගන්නා ලෙස මගෙන් සහ මාගේ බිරිඳගෙන් ඉල්ලා සිටියහ. ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් අධිකාරී පද්මසිරි ලියනගේ සහ ප්‍රධාන පොලිස් පරීක්ෂක තෙන්නකෝන් යන මහත්වරුන්ගෙන් සමන්විත විශේෂ පොලිස් කණ්ඩායමක් විසින් මෙම සිදුවීම සම්බන්ධයෙන් විමර්ශන මෙහෙයවන ලදී. ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහ මානව හිමිකම් සංවිධානවලට විශ්‍රාම සම්බන්ධ කර ගැනීමට නොහැකි වූ බැවින්, ඔවුහු පොලිස්පතිවරයා සම්බන්ධ කර ගැනීමට උත්සාහ කළහ. මෙයට ප්‍රතිචාර දක්වමින් පොලිස් මූලස්ථානය ප්‍රකාශ කළේ, විශ්‍රාම දෙමළ ඊළාම් විමුක්ති කොටි සංවිධානය සමඟ සබඳතා ඇති බවත්, ඈය ඩෙන්මාර්කයේදී කොටි සංවිධානය වෙනුවෙන් අරමුදල් රැස් කර ඇති බවට ජාත්‍යන්තර පොලිසියෙන් (Interpol) විශ්වාසදායක තොරතුරු ලැබී ඇති බවත්, ඒ පදනම මත ඈයව රඳවාගෙන ප්‍රශ්න කරන බවත්ය.

තොරතුරු රැස් කිරීම සඳහා ඩෙන්මාර්කයේ සිට පැමිණි 'TV 3 Denmark' හි මාධ්‍යවේදී ඔලේ ලුන්ඩ් (Ole Lund), 'Information' පුවත්පතේ මෝර්ටන් ජස්ට් (Morten Jastrup), 'Politiken' පුවත්පතේ නිඩග්ම් උවේ මෙගෝ (Nidgm Ue Mego) සහ 'TV 2 Denmark' හි ජෙන්ස් මොලර් (Jens Mollar) යන සිව්දෙනා, ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි දිනම දෙහිවල පොලිස් ස්ථානයට ගොස් විත්‍යා හමුවූහ. "ආපසු ශ්‍රී ලංකාවට යවන සරණාගතයින්ට කිසිදු ගැටලුවක් නැතැයි" පවසා පිටුවහල් කරන ලද කාන්තාවක්, පොලිසිය විසින් අත්අඩංගුවට ගෙන හදිසි නීතිය යටතේ රඳවා තබාගෙන සිටින්නේ කෙසේද යන සම්පූර්ණ විස්තරය ඔවුන් යුරෝපීය මාධ්‍ය වෙත යැවූහ; මෙය ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් විශාල අවධානයක් දිනා ගත්තේය.

මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 1996 නොවැම්බර් 6 වැනි දා, ඉන්ටර්කොන්ටිනන්ටල් (Intercontinental) සහ ග්‍රැන්ඩ් ඔරියන්ට් (Grand Orient) යන හෝටල්වල නවාතැන් ගෙන සිටි අදාළ ඩෙන්මාර්ක් මාධ්‍යවේදීන් සිව්දෙනාගේ කාමර වෙත ගිය ශ්‍රී ලංකා බුද්ධි අංශ නිලධාරීන්, ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික බඩු බාහිරාදිය පරීක්ෂා කොට ඔවුන් සිව්දෙනාවද අත්අඩංගුවට ගෙන රැඳවුම් භාරයට ගත්හ. විදේශීය මාධ්‍යවේදීන් රඳවා තබා ගැනීමේ පුවත ජාත්‍යන්තර තලයේ දැඩි කැළඹීමක් ඇති කළේය. පොලිසිය ඔවුන්ගෙන් කටඋත්තර ලබා ගැනීමට උත්සාහ කළ විට, තම අයිතීන් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින නීතිඥවරයෙකු ඉදිරියේ පමණක් කටඋත්තර ලබා දෙන බව ඔවුන් තරයේ ප්‍රකාශ කළහ. ඉන්පසුව, ඔවුන් ඩෙන්මාර්ක් නේවාසික නියෝජිත බෝල්ට් බ්‍රොන්ස් රස්මුසෙන් (Balti Bjorn Rasmussen) සම්බන්ධ කර ගත් අතර, ඔහුගේ නිල ඉල්ලීම මත විත්‍යා වෙනුවෙන් සහ අදාළ මාධ්‍යවේදීන් සිව්දෙනා වෙනුවෙන් නීතිඥයින් ලෙස අපි පෙනී සිටියෙමු. අප ඉදිරියේ කටඋත්තර සටහන් කර ගැනීමෙන් පසු, මාධ්‍යවේදීන් සිව්දෙනා ගල්කිස්ස 'බීච්වේ' (Beachway) හෝටලය වෙත ගෙන ගොස්, හදිසි නීති රෙගුලාසි යටතේ දැඩි ආරක්ෂාව මධ්‍යයේ රඳවා තබන ලදී. එවකට සිටි පොලිස්පති රාජගුරු මහතාගේ නියෝගය මත දේශීය හෝ විදේශීය මාධ්‍යවේදීන්ට හෝ මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරීන්ට ඔවුන් හමුවීමට සහ ඡායාරූප ගැනීමට තහනම් කෙරිණි.

දේශපාලන වාතාවරණය සහ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික බලපෑම

මෙම කාල වකවානුව තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන වාතාවරණය මාධ්‍යවලට හිතකාමී නොවීය. උතුරේ

පැවති යුද්ධය හේතුවෙන් හමුදාවට ආහාර හිඟයක් පැවති අවස්ථාවක, එවකට ජනාධිපතිනී වන්දිකා කුමාරතුංග මහත්මිය සිය උපන්දින සාදය මධ්‍යම රාත්‍රිය වනතුරු අති උත්කර්ෂවත් ලෙස සැමරීම විවේචනය කරමින් 'සන්ඩේ ලීඩර්' (Sunday Leader) සහ 'සන්ඩේ ටයිම්ස්' (Sunday Times) යන පුවත්පත් ලිපි පළ කර තිබුණි. මේ හේතුවෙන් මාධ්‍ය කෙරෙහි දැඩි කෝපයෙන් පසුබුද්ධ ජනාධිපතිනිය, නිව්ට්බ්‍රුවේ පැවති ජන රැලියක් අමතමින්, "වැරදි සහ වගකීම් විරහිත තොරතුරු සපයන දේශීය හා විදේශීය මාධ්‍යවේදීන් භුක්ති විඳින්නේ මාධ්‍ය නිදහස නොව වල් බූරු නිදහස (Freedom of the wild ass)" යැයි දැඩි ලෙස විවේචනය කළාය.

අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව (CID) විසින් අදාළ පුවත්පත් දෙකට එරෙහිව නඩු ද පවරා තිබුණි. මෙම මර්දනයේ මදිගුවක් ලෙස, විත්‍යාගේ අත්අඩංගුවට ගැනීමේ තොරතුරු පුවත්පතේ පළ කිරීම හේතුවෙන් 'විරකේසරී' පුවත්පතේ වාර්තාකරු රාසයිසා සෙල්වරාජා පොලිසියට කැඳවා, තොරතුරු ලබා ගත්තේ කොහෙන්දැයි ප්‍රශ්න කිරීමකට ලක් කෙරිණි. තවද, ඩෙන්මාර්ක් මාධ්‍යවේදීන් සමඟ තොරතුරු හුවමාරු කරගත්තේය යන චෝදනාව මත ශ්‍රී ලංකා ගුවන්විදුලි සංස්ථාවේ මාධ්‍යවේදී සඳුන් ජයසේකර ද පොලිසිය විසින් අත්අඩංගුවට ගන්නා ලදී.

මාධ්‍යවේදීන් අත්අඩංගුවට ගැනීමෙන් පසුව, ඩෙන්මාර්ක් රජය තම රාජ්‍ය නියෝජිතයෙකු සහ ප්‍රධාන මාධ්‍ය හතරක කර්තෘවරුන් වහාම ශ්‍රී ලංකාවට එවා විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය සමඟ සාකච්ඡා ආරම්භ කළේය. ඩෙන්මාර්ක් ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන පාලකවරයා ඇතුළු රජයේ නිලධාරීන්, එවකට විදේශ කටයුතු අමාත්‍ය ලක්ෂ්මන් කදිරිගාමර්, පුනරුත්ථාපන අමාත්‍ය එම්.එච්.එම්. අෂ්රෆ් සහ පොලිස්පති රාජගුරු යන මහත්වරුන් මුණගැසී තත්ත්වයේ බරපතළකම පැහැදිලි කළහ. රැඳවුම් භාරයේ සිටි මාධ්‍යවේදීන්ගේ භාර්යාවන් ඩෙන්මාර්කයේ සිට මා සහ මාගේ බිරිඳ සමඟ සම්බන්ධ වී තම ස්වාමිපුරුෂයන්ගේ තත්ත්වය දැන ගත්හ. ඔවුන්ට සතුටුදායක සහ බලාපොරොත්තු සහගත තොරතුරු ලබා දෙමින් ඔවුන්ව සනසාලීමට මාගේ බිරිඳ ගෞරි සංගරී දැඩි කැපවීමකින් කටයුතු කළාය. විදේශීය හා දේශීය පුවත්පත් සහ නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය (Free Media Movement) මෙම අත්අඩංගුවට ගැනීම් සහ රැඳවුම් නියෝග සම්බන්ධයෙන් සිය දැඩි අප්‍රසාදය පළ කර තිබුණි.

නොවැම්බර් 6 වැනිදා නිකුත් කළ දින හතක රැඳවුම් නියෝගය නොවැම්බර් 13 වැනිදා අවසන් වූ විට, මාධ්‍යවේදීන් නිදහස් කිරීම පිළිබඳව මා ගල්කිස්ස ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් අධිකාරී පද්මසිරි ලියනගේගෙන් විමසුවෙමි. "මාධ්‍යවේදීන් සිව්දෙනාම රටින් පිටුවහල් කිරීමට ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශය තීරණය කර තිබෙනවා" යැයි ඔහු පැවසීය. ඒ සඳහා හේතුව විමසූ විට, "පළමුවෙන්ම ලැබෙන බ්‍රිටිෂ් එයාර්වේස් (British Airways) ගුවන් යානයකින් ඔවුන්ව පිටුවහල් කරනවා; ඒ සඳහා හේතු ගුවන් තොටුපළේදී දැනුම් දෙනු ඇතැයි" ඔහු පිළිතුරු දුන්නේය. විනාට අවසානව ගෙන දුන් එම දහතුන්වන (13) දිනයේම රාත්‍රී 10.30 ට, කිසිදු නිල හේතුවක් ඉදිරිපත් කිරීමකින් තොරව, මාධ්‍යවේදීන් සිව්දෙනා බ්‍රිටිෂ් එයාර්වේස් ගුවන් යානයකින් එක රැසින්ම ඩෙන්මාර්කයට ආපසු යවන ලදී.

අධිකරණ සටන සහ විනාට රැකවරණය දීම

මේ අතර, හදිසි නීතිය යටතේ රැඳවුම් භාරයේ සිටි විනා, ගල්කිස්ස ප්‍රධාන මහේස්ත්‍රාත් සරත් ආබ්‍ය මහතා හමුවට ඉදිරිපත් කෙරිණි. මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරීන් සහ මාධ්‍යවේදීන් රැසක් අධිකරණයේ රැස්ව සිටියහ. විනා වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් කළ ඇප අයදුම්පත විභාග කිරීමේදී පොලිසියේ චෝදනාවල ඇති පරස්පරතා අධිකරණයේ අවධානයට යොමු කෙරිණි. පොලිසිය විසින් ගොනු කරන ලද පළමු වාර්තාවේ හෝ අතිරේක වාර්තාවේ විනාට එල්.ටී.ටී.ඊ සංවිධානය සමඟ සම්බන්ධයක් ඇති බව ඔප්පු කළ හැකි කිසිදු සාක්ෂියක් ඉදිරිපත් කර තිබුණේ නැත. ඇය ඩෙන්මාර්කයට යාමට පෙර 1991 සිට 1995 දක්වා කාලය තුළ කොටි සංවිධානයේ වෛද්‍ය හෙදියක් ලෙස කටයුතු කළ බවත්, ඇයගේ සහෝදරයින් දෙදෙනෙකු කොටි සංවිධානයේ සිටියදී හමුදා ප්‍රහාරවලින් මියගොස් ඇති බවත් පමණක් පොලිස් වාර්තාවේ සඳහන් විය. ඇය අත්අඩංගුවට ගැනීමට ප්‍රධාන හේතුව ලෙස පැවසූ 'ඩෙන්මාර්කයේදී අරමුදල් රැස් කිරීම' යන චෝදනාව එම වාර්තාවේ ඇතුළත් නොවීය. විශ්වාසදායක තොරතුරු මත විමර්ශන සිදු කරන බව පොලිසිය ප්‍රකාශ කළද, නඩුව පුරාවටම පැහැදිලි පරස්පරතා සහ පදනම් විරහිත සැකයන් පමණක් ඉස්මතු වී තිබුණි.

මම අධිකරණය හමුවේ පහත තර්කය ඉදිරිපත් කළෙමි: "විනාව හදිසි නීතිය යටතේ රැඳවුම් භාරයේ තබා ගත හැකිය යන්න සත්‍යයකි. නමුත්, ඒ සඳහා වූ රැඳවුම් නියෝගය අද දිනෙන් කල් ඉකුත් වී ඇත.

නියෝගය කල් ඉකුත් වී ඇති තත්ත්වයක් තුළ සහ චෝදනා ඔප්පු කළ හැකි කිසිදු සාක්ෂියක් පොලිසිය විසින් ඉදිරිපත් කර නොමැති පසුබිමක, සැකකාරිය වන විනාව මෙම අධිකරණය විසින් සම්පූර්ණයෙන්ම නිදහස් කළ යුතුය, නැතහොත් අවම වශයෙන් ඇප මත හෝ මුදා හැරිය යුතුය."

දෙපාර්ශ්වයේම තර්කවලට සවන් දුන් මහේස්ත්‍රාත්වරයා, විනාව ගරීර ඇප මත මුදා හැරීමට නියෝග කළේය. ඇප මත මුදා හැරියද, විනාගේ දුක් ගැහැට අවසන් නොවීය. ඇයව භාර ගැනීමට කිසිදු ඥාතියෙකු අධිකරණයට පැමිණ සිටියේ නැත. හදිසි නීතිය යටතේ රැඳවුම් භාරයේ පසුවී, කොටි සාමාජිකාවක් ලෙස හටගත් ගසා තිබූ අයෙකුට නවාතැන් දීම, කාන්තා නේවාසිකාගාර සහ ආරක්ෂිත නිවාස විසින් ප්‍රතික්ෂේප කළේ බිය හේතුවෙනි. ඥාතීන් සහ සමාජ සංවිධාන බිය නිසා දුරස් වූ පසුබිමක, අපි විනාව අපගේ නිවසේම නතර කර ගැනීමට තීරණය කළෙමු. "මීට අදාළව ඉදිරියේදී කුමන ආකාරයේ ප්‍රතිචාර ආවත් කමක් නෑ; විනාට රැකවරණය දීම අපගේ යුතුකමයි" යනුවෙන් මාගේ බිරිඳ ගෞරි සංගරී ස්ථිරව ප්‍රකාශ කළ විට, ඇයගේ මානුෂීය සහ සංවේදී ගති පැවතුම් මනාව ප්‍රදර්ශනය විය. නඩුව අවසන් වන තුරුම විනා අපේ නිවසේ නවාතැන් ගත්තාය. සම්පූර්ණයෙන්ම අසරණ වූ කාන්තාවක් ඇය මුහුණ දුන් අර්බුදයෙන් මුදවාගෙන, ඇයගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කරමින් එම වගකීම තම උරහිසට ගත් ගෞරි සංගරීගේ කැපවීම පැසසුමට ලක්විය යුත්තකි.

අධිකරණයට විමර්ශන වාර්තා කිහිපයක්ම ඉදිරිපත් කළද, විනාට එල්.ටී.ටී.ඊ සංවිධානය සමඟ කිසිදු සම්බන්ධයක් තිබූ බවට කිසිදු සාක්ෂියක් මගින් ඔප්පු කිරීමට පොලිසියට නොහැකි විය. අවසන් විමර්ශනවලින් පසු චෝදනා ඔප්පු නොවීම හේතුවෙන්, අධිකරණය විසින් විනාව සම්පූර්ණයෙන්ම නිදහස් කරන ලදී. "ශ්‍රී ලංකාව ආරක්ෂිත රටක්, ආපසු යවන සරණාගතයින්ට කිසිදු ගැටලුවක් නැහැ" යැයි පවසමින් විනාව පිටුවහල් කළ එම ඩෙන්මාර්ක් රජයටම, ඇය ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය විසින් අත්අඩංගුවට ගෙන, රැඳවුම් භාරයේ තබා, පසුව අධිකරණය විසින් නිවැරදිකාරියක ලෙස නිදහස් කිරීමෙන් අනතුරුව, නැවතත් තම රටටම ඇයව කැඳවා ගැනීමට බලකෙරිණි. නිදහස් වීමෙන් පසු, අපි අපගේ පෞද්ගලික වාහනයෙන්ම විනාව කටුනායක ගුවන් තොටුපළ වෙත ගෙන ගොස් ආරක්ෂිතව ඩෙන්මාර්කයට පිටත් කර හැරියෙමු.

ජාත්‍යන්තර බලපෑම සහ අවසානය

ඩෙන්මාර්ක් ගුවන් තොටුපළට පැමිණි විශ්‍රාව, ඇය පිටුවහල් කිරීමට එරෙහිව හඬ නැගූ සිසු සිසුවියන්, ගුරුවරුන් සහ මාධ්‍යවේදීන් විසින් ඉතා ආදරයෙන් පිළිගන්නා ලදී. මෙම තනි සිදුවීම ජාත්‍යන්තර සරණාගත නීතියට (International Refugee Law) ප්‍රබල බලපෑමක් එල්ල කළේය. 1996 වසරේදී විශ්‍රා නිදහස් වීමෙන් පසුව, සරණාගතභාවය අපේක්ෂා කරන ශ්‍රී ලාංකිකයින්ගේ අයදුම්පත් සලකා බැලීමේදී බටහිර රටවල් සිය දැඩි ප්‍රතිපත්ති අතහැර දමා, ඒවා වඩාත් ප්‍රවේශමෙන් සහ නම්‍යශීලීව හැසිරවීමට පටන් ගත්හ.

යම් අයෙකුට මුහුණ දීමට සිදුවන විශාල බේදවාචකයක් බොහෝ දෙනෙකුට යහපතක් බවට පත්විය හැකි බවට විශ්‍රාගේ නඩුව ඓතිහාසික

සාක්ෂියකි. ඩෙන්මාර්ක් මාධ්‍යවේදීන් වහාම ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණ මෙම සිද්ධියට මැදිහත් නොවූයේ නම් හෝ ඔවුන් අත්අඩංගුවට පත් නොවූයේ නම්, විශ්‍රාගේ කඩිනම් නිදහස් වීම ප්‍රශ්නාර්ථයක්ව පවතිනු ඇත. ඇයව බේරාගනු ලැබුවේ ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික බලපෑම සහ මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරකම් විසිනි. එදා පිටුවහල් කරන ලද පුවත්පත් කලාවේදීන් සිව්දෙනාගෙන් දෙදෙනෙකු 2010 වසරේදී මාධ්‍ය සාකච්ඡාවක් සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි අවස්ථාවේදී අප හමුවී ඔවුන්ගේ මතකයන් බෙදා ගත්හ. ඉතිහාසයේ කැලඹිලිකාරී පරිච්ඡේදයක් පසුකර ආ විශ්‍රා, අද ඩෙන්මාර්කයේ තම පවුල සමඟ සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කරන්නීය.

“මා මිය යන්නට පෙර හෝ මාගේ පුතු නිදහස් කරන්න” මාගේ පුතු නිදහස් කරන්න”

සී. සෝබිකා

මා මිය යන්නට පෙර හෝ මාගේ පුතු නිදහස් කරන්න - මෙය හුදෙක් මවකගේ අසරණ ඉල්ලීමක් පමණක් නොව, දශක ගණනාවක් පුරා ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන ව්‍යුහාත්මක අසාධාරණයට එරෙහි සජීවී සාක්ෂියකි. මෙය හතළිහකට අධික සිරදඬුවමක් උසුලන, දෙමළ දේශපාලන සිරකරුවන් අතරින් බොහෝ කාලයක් සිරගතව සිටින විග්නේෂ්වරනාදන් පාර්තිපත්ගේ මව වන විග්නේෂ්වරන් වාගීශ්වරීගේ හඬයි.

දේශපාලන සිරකරුවන්ගේ ගැටලුව හුදෙක් නීතිමය කාරණයක් පමණක් නොවේ; එය සමස්ත ප්‍රජාව කෙරෙහිම රාජ්‍යය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන මානසික සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රචණ්ඩත්වයක් බවට මෙම පවුලේ බේදවාචකය ඓතිහාසික සාක්ෂියක් සපයයි. 1996 වසරේදී විදේශගත වීමේ අරමුණින් සිය 19

වැනි වියේදී පුදුකුඩිඉරුප්පු සිට කොළඹට පැමිණි පාර්තිපන්, රාජ්‍ය ආරක්ෂක අංශවල අඳුරු දැල තුළ අතුරුදන් කරනු ලැබීය. පුරවැසියෙකු අත්අඩංගුවට ගත් බවට වූ තොරතුරක් හෝ ලබා නොදෙන රාජ්‍ය ව්‍යුහයේ පාරදායකභාවයක් නොමැති පසුබිමක, ඔහු කොළඹ පොලීසිය භාරයේ රඳවාගෙන සිටින බව අනාවරණය වූයේ වසරකට පමණ පසු ජාත්‍යන්තර රතු කුරුස සංවිධානය (ICRC) හරහා ලැබුණු ලිපියක් මගිනි. ඉන් පසුවද තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය මුළුමනින්ම ප්‍රතික්ෂේප වී තිබූ තත්ත්වයක් තුළ, වසර හතරක් වැනි දීර්ඝ කාලයකට පසු 2000 වසරේදී කළුතර බන්ධනාගාරයේදී පාර්තිපන්ව පළමු වරට හමුවීමට ඔහුගේ පවුලේ අයට හැකි විය. ඔහු අත්අඩංගුවට ගෙන ඇත්තේ මහ බැංකු බෝම්බ ප්‍රහාරයට සම්බන්ධ බවට වූ සැකයක් මත බව ඔවුන් දැනගත්තේ එම හමුවේදීය.

අධිකරණ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රමාදය සහ රාජ්‍ය ව්‍යුහයේ නොසැලකිලිමත්භාවය දේශපාලන සිරකරුවන්ගේ ජීවිත ගිලගන්නේ කෙසේද යන්නට පාර්තීපත්ගේ නඩුව පැහැදිලි නිදසුනකි. අත්අඩංගුවට ගෙන විවිධ කෝණවලින් ප්‍රශ්න කිරීමවලට ලක් කිරීමෙන් අනතුරුව, ඔහුට එරෙහිව නිල වශයෙන් නඩු පවරනු ලැබුවේ වසර හතරකට පසුවය. 2002 වසරේදී එම නඩුවෙන් ඔහුව වරදකරු කරනු ලැබූ අතර, ජීවිතාන්තය දක්වා සිරදඬුවමක් සහ ඊට අමතරව වසර 20ක බරපතල වැඩ සහිත සිරදඬුවමක් නියම විය. රාජ්‍ය මර්දනයට එරෙහිව යුක්තිය ඉටු කර ගැනීම සඳහා නීතිමය සටනක නිරත වීමට තරම් ආර්ථික වත්කමක් ඔවුන්ට නොතිබූ බැවින්, ඔහු වෙනුවෙන් පෙනී සිටියේ කොළඹ කේන්ද්‍ර කරගත් මානව හිමිකම් සංවිධානයකි. සියලුම අභියාචනා අසාර්ථක වූ තත්ත්වයක් යටතේ, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ ගොනු කළ නඩුවද කොරෝනා වසංගතය හේතුවෙන් රජය විසින් අඩාල කරන ලදී. දශක ගණනාවක් පුරා ඇදී ගිය මෙම සිරගත කිරීම, හුදෙක් එක් මිනිසෙකුගේ නිදහස පමණක් නොව, ඔහුගේ පවුලේ පැවැත්මද මුළුමනින්ම විනාශ කර දැමීය. "අපේ පුතා අපින් එක්ක හිටිය කාලයට වඩා හිරගෙදර හිටිය කාලය වැඩියි" යනුවෙන් වේදනාවට පත් වාගීශ්වරී සිය සම්මුඛ සාකච්ඡාවේදී ප්‍රකාශ කළ අතර ඇය තවදුරටත් පැවසුවේ තම සැමියාද පුතුගේ පැමිණීම අපේක්ෂාවෙන් මග බලා සිටිමින් රෝගාතුරව මිය ගිය බවයි. 2017 වසරේ යාපනයේ පැවති පියාගේ අවසන් කටයුතු සඳහා සහභාගී වීමට රජය විසින් පාර්තීපත්ව ලබා දුන්නේ එක් පැයක අවසරයක් පමණි. රාජ්‍ය බලයේ මෙම අනුකම්පා විරහිත ස්වභාවය, වාගීශ්වරීගේ මනස මෙන්ම ගර්භයද මුළුමනින්ම අඩාල කරමින් ඇයව රෝගියෙකු ලෙස ඇඳුම සීමා කළේය.

"මගේ පුතා ඔහුගේ මුළු තරුණ කාලයම සිරගෙදර ගත කළා; ඔහු තවමත් මානසිකව කුඩා දරුවෙක්," යනුවෙන් 2021 වසරේදී පටිගත කරන ලද සම්මුඛ සාකච්ඡාවකදී වාගීශ්වරී සඳහන් කළාය. වයස අවුරුදු 19 දී අත්අඩංගුවට පත් වූවකු, වයස අවුරුදු 44 පසු කරමින් තවදුරටත් සිර මැදිරියක් තුළ සිරවී සිටීම, සමස්ත ප්‍රජාවක් ඉලක්ක කරගත් මානසික ප්‍රහාරයකම ස්වරූපයක් විනා අන් කවරක්ද? දේශපාලන සිරකරුවන් නිදහස් කරන ලෙස බලකරමින් විවිධ සංවිධාන සහ මහජන නියෝජිතයන් අඛණ්ඩව විරෝධතා පැවැත්වීම සහ ලේඛනගත කිරීම් සිදු කිරීම, පුතුගේ නිදහස කඩිනම් වනු ඇතැයි යන අපේක්ෂාව මව තුළ ඇති කළ ද, අවසානයේ එය

හුදෙක් හිස් දේශපාලන නාටකයක් බවට පත් විය. ඇතැම් දේශපාලනඥයන් ලබා දුන් පොරොන්දු විශ්වාස කර තමන් රැවටීමට ලක් වූ බව වාගීශ්වරී පැවසුවාය. "සෑම පාලන සමයකදීම විවිධ පිළිතුරු ලබා දෙනවා; විශ්වාස කරලා විශ්වාස කරලාම මම රැවටුණා," යන වාගීශ්වරීගේ වචන මගින් හෙළිදරව් කරන්නේ, ශ්‍රී ලංකාවේ බලයට පත්වන ආණ්ඩු දේශපාලන සිරකරුවන්ගේ ගැටලුවේදී අනුගමනය කරන ව්‍යාජත්වය සහ ඔවුන්ගේ පටු දේශපාලන වාසි ලබාගැනීමේ අරමුණයි.

වසංගත සමයේ පනවන ලද සංවරණ සීමා හේතුවෙන්, එම මවට ඉතිරිව තිබූ එකම සැනසීම වූ බන්ධනාගාරයේදී පුතු දැකගැනීමේ අවස්ථාවද අහිමි විය. ඔහු කුමන තත්ත්වයක සිටිනවාදැයි නොදැන තමන් දැඩි මානසික පීඩාවකට පත්ව සිටින බවට වාගීශ්වරී පළ කළ කම්පනය, රාජ්‍යය විසින් සැලසුම් සහගතව හුදකලා කරනු ලැබූ දේශපාලන සිරකරුවන්ගේ පවුල් මුහුණ දෙන අඳුරු යථාර්ථයයි. ළමා විශේෂී ම අත්අඩංගුවට පත්ව, දැනට වසර 30 ක පමණ කාලයක් දීර්ග සිරදඬුවම් විඳින පාර්තීපත්ව, මානුෂීය පදනම මත පොදු සමාවක් ලබා දෙන ලෙස වාගීශ්වරී ජීවත්ව සිටිනතුරු රජයෙන් ඉල්ලා සිටියාය. නමුත්, එම යුක්තිය ඉටු නොවූ පසුබිමක, 2022 ජූනි 15 වැනි දින, සිය 79 වැනි විශේෂී, තම දැනින් පුතුට බත් කටක් කැවීමේ සිහිනයද බොදවී යද්දී වාගීශ්වරී මෙලොව හැර ගියාය. ඇයගේ අවසන් කටයුතු සඳහාද පුතුට ලබාදුන්නේ පැයක අවසරයක් පමණක් වීමෙන්, රාජ්‍යය තමන්ගේ බලයේ අහංකාරය නැවත වරක් සනාථ කළේය. "මගේ පුතාගේ නිදහස වෙනුවෙන් සහ අනෙකුත් දේශපාලන සිරකරුවන්ගේ නිදහස වෙනුවෙන් සියලුම දෙමළ ජනතාව එකමුතුව රජයට බලකර සිටින්න; ඔවුන් වෙනුවෙන් යුක්තියේ හඬ නගන්න," යැයි වාගීශ්වරී කළ අවසන් ආයාචනය, පාලක පන්තියට එරෙහිව ගොනු වූ ප්‍රබල චෝදනා පත්‍රයකි. "ඔවුන්ව හැඟීම් ඇති මනුෂ්‍යයන් ලෙස දකින්න, ඔවුන්ගේ නිදහස වෙනුවෙන් උදව් කරන්න" යනුවෙන් එම මව තැබූ මරණ මංවකයේ අවසන් ප්‍රකාශය, දේශපාලන සිරකරුවන් නිදහස් කිරීම යනු හුදෙක් නීතිමය ගැටලුවක් නොව, එය පිහිත ප්‍රජාවක මූලික පැවැත්ම හා බැඳුණු දේශපාලන අයිතියක් බව අදටත් මහ හඬින් කියාපායි.

ගෙඩරල්වාදය: න්‍යායේ සිට ත්‍රායෝගිකත්වයට...

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ පාලන යාන්ත්‍රණයක් ලිපි මාලාව
කෝසලෙයි මදුන්

|| කොටස - ශ්‍රී ලංකාවේ ඔහුත්වවාදී කළමනාකරණය

**රජ කමයේ සිට යටත්විජිතවාදයේ
ආයතනගත දේශපාලනය දක්වා
ශ්‍රී ලංකාවේ ඔහුත්වවාදී කළමනාකරණය**

ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ගොඩනැගීමේ සහ ඔහුත්වවාදී ආණ්ඩුකරණයේ (Governance and Pluralism) ඓතිහාසික ගමන්ගත, ගැඹුරු දේශපාලනික සහ සමාජ විද්‍යාත්මක පාඩම අන්තර්ගත වූවකි. රාජ්‍යයක් විවිධ වූ සමාජ සහ සංස්කෘතික අන්‍යෝන්‍යතාවන් හසුරුවන ආකාරය මත එහි තීරණ සාමය සහ ස්ථාවරත්වය තීරණය වේ. ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසය තුළ, රාජාණ්ඩු යුගයේ පැවති ස්වභාවික සහජීවනයේ සිට යටත්විජිත පාලනයේ ආයතනගත අන්‍යෝන්‍යතා දේශපාලනය දක්වා වූ පරිවර්තනය, සමකාලීන දේශපාලන අර්බුද තේරුම් ගැනීම සඳහා වන ගැඹුරු මාර්ගෝපදේශයක් ලෙස ක්‍රියා කරයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ අනුරාධපුර යුගයේ සිට මහනුවර

රාජධානිය දක්වා වූ දිගු රාජාණ්ඩු යුගය තුළ, ඔහුත්වවාදී කළමනාකරණය ඉතා සුක්ෂ්මව හා එකඟතාවකින් යුතුව හසුරුවා ඇති බව ඓතිහාසික වාර්තා මගින් පෙන්වා දෙයි. එම කාලවකවානුව තුළ සිංහල, දෙමළ, මුස්ලිම් සහ බර්ගර් වැනි විවිධ ජන වර්ගවලට තමන්ටම ආවේණික වූ අන්‍යෝන්‍යතාවන් සහ සංස්කෘතික ලක්ෂණ සහිතව සහජීවනයෙන් ජීවත්වීම සඳහා වූ සමාජ යාන්ත්‍රණයක් ගොඩනගා තිබුණි. රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ඇතිව බුද්ධාගම ප්‍රබල ලෙස ව්‍යාප්ත වුවද, රාජ්‍ය බලය වෙනත් ආගම් මර්දනය කිරීමට හෝ විනාශ කිරීමට උත්සාහ කළේ නැත. ඒ වෙනුවට, වෙනත් ආගමික ප්‍රතිපත්ති ස්වාධීනව අනුගමනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ඉඩකඩ සහ ඉවසීම එහි තහවුරු කර තිබුණි. අන්‍යෝන්‍යතාවන් සහ වටිනාකම්වලට ගරු කරමින් ජීවත්වීම යන ඉවසීමේ මූලධර්මය, සමාජ බැඳීම් ශක්තිමත් කළ අතර, වාර්ගික ගැටුම්වලින් තොර ක්‍රමවත් සමාජ අනුපිළිවෙළක් පවත්වා ගැනීමට රාජාණ්ඩුවට උපකාරී විය.

එහෙත්, ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ඉතිහාසය විස්තර කෙරෙන සම්ප්‍රදායික ඓතිහාසික වාර්තා තුළ විශාල ව්‍යුහාත්මක වසන් කිරීමක් සිදුව ඇති බව ප්‍රතික්ෂේප කළ නොහැකිය. රාජාණ්ඩු ඉතිහාසය ගොඩනැගීමේදී සාමාන්‍යයෙන් අනුරාධපුරය, පොළොන්නරුව සහ මහනුවර වැනි දකුණේ රාජධානිවලට පමණක් ප්‍රමුඛතාවක් ලබා දී ඇත. ඒ අතරම, යාපනය රාජධානියේ ක්‍රියාකාරිත්වය සහ වෙර, වෝල, පාණ්ඩ්‍ය සහ පල්ලව රජවරුන් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනික, සංස්කෘතික සහ උරුමයන් මත ඇති කළ ධනාත්මක බලපෑම් සැලසුම් සහගතව අවතක්සේරු කරනු ලැබේ. මෙවැනි ඓතිහාසික වාර්තාවල පවතින පක්ෂපාතීත්වය, වර්තමානය වන විට දැවැන්ත ජාතිකවාදී ව්‍යුහයන්ගේ ඉත්තෙකු බවට පත්ව තිබේ. කල්යාණ, විදේශ ආක්‍රමණ, පාලකයන් අතර වූ අභ්‍යන්තර ගැටුම්, අනුප්‍රාප්තික ගැටලු, ආර්ථික බිඳවැටීම් සහ අවතැන්වීම් වැනි සාධක ගණනාවක ඒකාබද්ධ බලපෑම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ රාජාණ්ඩු ක්‍රමය බිඳවැටී, යටත්විජිතවාදී ආධිපත්‍යය මතු වන්නට විය.

යටත්විජිත පාලනය විසින් බහුත්වවාදය හැසිරවූ ආකාරය, රාජාණ්ඩු ක්‍රමයට වඩා සම්පූර්ණයෙන්ම වෙනස් වූ දේශපාලන මානයක් ගත්තේය. වෙළඳාම හා ඕනිසුන් ආගමට හරවාගැනීම මූලික අරමුණ කරගත් පෘතුගීසීන්ගේ (1505-1656) සහ ලන්දේසීන්ගේ (1656-1796) පැමිණීමෙන් අනතුරුව, 1815 දී මහනුවර රාජධානිය බිඳ දමා සමස්ත ශ්‍රී ලංකාවම සිය පාලනයට නතු කරගත් බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ (1796-1948) පාලනය විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ හා දේශපාලන ව්‍යුහයන් තුළ ඉතා ගැඹුරු, ආපසු හැරවිය නොහැකි වෙනස්කම් ඇති කරන ලදී. බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් පරිපාලනය, යටිතල පහසුකම් සහ සමාජ ව්‍යුහය යන ක්ෂේත්‍රවල පුළුල් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ (Administrative reforms) සිදු කරන ලදී. කෝපි, තේ සහ රබර් වැනි වතු වගාවන් හඳුන්වා දීම සහ ඊට සමගාමීව දුම්රිය සහ මාර්ග ප්‍රවාහනය පුළුල් කිරීම ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික දිශානතිය මුළුමනින්ම වෙනස් කළේය.

බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ ආර්ථික සහ පරිපාලන ප්‍රතිපත්ති, ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ව්‍යුහය සහ ජනගහන ව්‍යාප්තිය තුළ දැඩි කම්පනයක් ඇති කළේය. වතු කර්මාන්තය සඳහා ඉන්දියාවෙන් විශාල වශයෙන් කම්කරුවන් ගෙන්වා කඳුකරයේ පදිංචි කරවීම, රටේ ජනගහන අනුපාතයේ විශාල වෙනසක් ඇති කළේය. ඊටත් වඩා වැදගත් කරුණ නම්, ඉංග්‍රීසි භාෂාව රාජ්‍ය භාෂාව බවට පත් කිරීම මගින් නව ප්‍රභූ පන්තියක් (Elite

Class) නිර්මාණය වීමයි. ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනයෙන් ඉහළ නිපුණතාවක් ලබා ගත් දෙමළ ජනතාව, ඔවුන්ගේ ජනගහන අනුපාතයට වඩා බෙහෙවින් වැඩි ප්‍රතිශතයකින් රාජ්‍ය සේවයේ ප්‍රමුඛත්වය ලබා ගත්හ. මෙම පරිපාලනමය ආධිපත්‍යය හේතුවෙන්, බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුව දෙමළ ජනතාවට හිතකර ලෙස ක්‍රියා කරන බවට සිංහල ජනතාව අතර මානසික අමනාපයක් සහ නිෂේධාත්මක චින්තනයක් ඇති විය. මෙම ගැඹුරු අමනාපය, නිදහසින් පසු 1956 දී සිංහල පමණයි පනත දැඩි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වූ ඓතිහාසික පසුබිම නිර්මාණය කළේය. පසුකාලීනව 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය හරහා දෙමළ භාෂාවද රාජ්‍ය භාෂාවක් බවට පත් කර, උතුරු නැගෙනහිර පළාත්වල පරිපාලන හා අධිකරණ භාෂාව ලෙස දෙමළ භාෂාව ප්‍රකාශයට පත් කළ ද, භාෂාව පදනම් කරගත් ගැටුම්වල කැළැල් අද දක්වාම විවිධ ස්වරූපයෙන් පැවතීම දේශපාලන යථාර්ථයකි.

අනෙක් අතට, බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් හඳුන්වා දුන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් පරිපාලන ව්‍යුහයේ ප්‍රගතියක් ඇති කළද, ඒවා ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ව්‍යුහය තුළ ස්ථිර වාර්ගික බෙදීමේ සඳහා බිඳ වසුරන ලදී. 1833 කෝල්බෲක් ආණ්ඩුක්‍රමය විසින් ප්‍රථම වරට වාර්ගික නියෝජනය (Communal Representation) හඳුන්වා දීම හරහා දේශපාලන තලයේ වාර්ගික අනන්‍යතාවන් ගැඹුරින් සනිටුහන් කරන ලදී. කොම්ෂන් සභාවට යුරෝපීයයන් නිදෙනෙකු සහ සිංහල, දෙමළ, සහ බර්ගර් ජාතිකයන් නියෝජනය කිරීම සඳහා තවත් නිදෙනෙකු ඇතුළත් කර ගන්නා ලදී. ඉන් අනතුරුව පැමිණි කෲ-මැකලම් (1912) සහ මැනිං (1920-1924) ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ ව්‍යුහය පුළුල් කළ අතර, උඩරට සිංහලයන්ට සහ මුස්ලිම්වරුන්ට නියෝජනයක් ලබා දෙමින් එම බෙදීම තවදුරටත් තීව්‍ර කළේය. සීමිත මැතිවරණ ක්‍රමයක් සහ උගත් අයට ඡන්ද බලය ලබා දීම වැනි කරුණු හඳුන්වා දුන්නද, ජනවර්ගය පදනම් කරගෙන ආසන වෙන් කිරීමේ ක්‍රමය මගින් ජාතිවාදය ආයතනගත කරන ලදී. තවද, ඩොනමෝර් ආණ්ඩුක්‍රමය විසින් හඳුන්වා දුන් කාරක සභා ක්‍රමය, ආරම්භයේදී සුළු ජාතීන් ඇතුළත් කර ගත් බවක් පෙනෙන්නට තිබුණද, පසුව එය සම්පූර්ණ තනි සිංහල පරිපාලනයක් දක්වා හැකිළී ගියේය. මධ්‍යගත පාලන ක්‍රමය විසින් තමන්ව මර්දනය කරන බව විශ්වාස කළ දෙමළ ජනතාව, මෙම අඛණ්ඩ කොන් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිය ජාතිය කේන්ද්‍ර කරගත් ෆෙඩරල්වාදී (Federal) දේශපාලනයක් විස්වාස කිරීම වෙත තල්ලු කරනු ලැබූහ.

අවසාන වශයෙන්, 1931 ඩොනමෝර් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන ඉතිහාසයේ හැරවුම් ලක්ෂ්‍යයක් විය. ජාති, ආගම් හේදයකින් තොරව වයස අවුරුදු 21 ට වැඩි සියලු දෙනාටම ලබා දුන් සර්වජන ඡන්ද බලය මගින් කොන්විසිටි ජනතාව තුළ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී විශ්වාසයක් ඇති කළද, කඳුකර ජනතාවට මෙම අයිතිය සම්පූර්ණයෙන්ම භුක්ති විඳීමට නොහැකි වන පරිදි ඔවුන්ව තවදුරටත් දේශපාලනිකව කොන් කරනු ලැබීය. වාර්ගික නියෝජනය අහෝසි කිරීම සහ ඒකීය ආණ්ඩුකරණ ක්‍රමයක් ගෙන ඒම මගින් බහුතර සිංහල ආධිපත්‍යයකට මග පෑදෙනු ඇතැයි දෙමළ නායකයෝ දැඩි ලෙස බිය වූහ. කාරක සභා හරහා බහුතර-සුළුතර සමාජයන් අතර සහයෝගීතාවක් ගොඩනැගී, වසර 16 ක පමණ කාලයක් සාපේක්ෂව සාමකාමී දේශපාලන පරිසරයක් පැවතියද, 1947 න් පසු දේශපාලන පීටිය සම්පූර්ණයෙන්ම වෙනස් ව, ගැටුම්වලින් පිරුණු නව යුගයකට ප්‍රවේශ විය.

නිගමනය වශයෙන්, රාජාණ්ඩු සමයේ දක්නට ලැබුණු ඉවසීම සහ සහජීවනයෙන් යුත් ස්වභාවික බහුත්වවාදී කළමනාකරණය, යටත්විජිත සමයේදී ආයතනගත අන්‍යෝන්‍ය දේශපාලනයක් බවට පරිවර්තනය විය. එදා වපුරන ලද වාර්ගික නියෝජනය, භාෂාව පදනම් කරගත් විෂමතා සහ බහුතරවාදී මධ්‍යගත පාලන ක්‍රමය යන කරුණු අද ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින අඛණ්ඩ දේශපාලන අර්බුදවලට සහ බලය බෙදා හැරීමේ අරගලවලට මූලික හේතුව වී තිබේ. අතීතයේ පැවති බහුත්වවාදී වටිනාකම් නැවත සමාලෝචනය කර, ආයතනගත ජාතිවාදී ව්‍යුහයන් බිඳ දැමීමෙන් පමණක් ශ්‍රී ලංකාවට සිය සමකාලීන දේශපාලන ගැටුම් සඳහා එලදායී විසඳුමක් සොයාගත හැකි වනු ඇත.

ස්වයං නිර්ණායක අයිතිය සහ ගෙඩරල් ක්‍රමය: දෙකක් මිස එකක් නොවේ

නිකේසන්

සමකාලීන දෙමළ ජාතිකවාදී දේශපාලන කලය තුළ, ගෙඩරල් පාලන ක්‍රමය (Federalism) සහ ස්වයං-නිර්ණායක අයිතිය (Self-determination) අතර කිසිදු වෙනසක් නොමැති බවට වන ඉතා වැරදි සහගත නව මිත්‍යාවන් සැලසුම් සහගතව වසුරනු ලැබේ. මෙම හයානක තර්කය 2015 දී ඉදිරිපත් කරන ලද 'ඒකීය රාජ්‍යයක් තුළ ගෙඩරල්වාදය' යන පරස්පර විරෝධී ප්‍රකාශයට සමාන වේ. මූලික වශයෙන් ගෙඩරල්වාදය සහ ස්වයං-නිර්ණායක අයිතිය යන සංකල්ප දෙකම නවීන දේශපාලන කලයෙහි බටහිර විද්වතුන් විසින් නිර්මාණය කරන ලද විවිධ මානසන්ගෙන් යුත් සංකල්පයන් වේ. මෙම සංකල්ප දෙකෙහි මූලයන් පැරණි සමාජ ව්‍යුහයන් තුළ ගැබ්ව තිබුණද, බටහිර විද්වතුන් තම රාජ්‍ය ව්‍යුහයන් ආරක්ෂා කර ගැනීමේ අභ්‍යන්තර අරමුණ ඇතිව ඒවා තමන්ට වාසිදායක වන අයුරින් හැඩගස්වා ඇති බව ඔවුන්ගේ පර්යේෂණ ග්‍රන්ථ මගින් මනාව පැහැදිලි වේ. අද වන විට, දෙමළ නිජබුමේ ප්‍රදේශවල ශ්‍රී ලංකාවේ ඒකීය රාජ්‍ය ක්‍රමය කෙසේ හෝ ආරක්ෂා කර ගැනීමේ උපායමාර්ගයක කොටසක් ලෙස ස්වයං-නිර්ණායක අයිතිය පිළිබඳ විකෘති වූ මතවාදයන් ප්‍රචාරය කරනු ලැබේ. එනම්, ස්වයං-නිර්ණායක අයිතියේ සැබෑ අරුත මොට කිරීම සඳහා ඔවුහු ගෙඩරල් ක්‍රමය තමන්ට අවශ්‍ය පරිදි නමා අර්ථ දක්වති.

මේ අතරතුර, 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පවා පිළිගැනීමට සිංහල පාර්ශ්වය

මැලිවන පසුබිමක් තුළ, ගෙඩරල් ක්‍රමයක් ඉල්ලා සිටින්නේ කෙසේද යන විෂය සහිත මනෝවිද්‍යාත්මක තර්කයද දෙමළ ප්‍රදේශවල පතුරුවා හැරේ. ස්වයං-නිර්ණායක අයිතිය යන සංකල්පයේ ඓතිහාසික මූලයන් විමසා බැලීමේදී, එය 1776 ඇමරිකානු නිදහස් ප්‍රකාශනය සහ 1789 ප්‍රංශ විප්ලවය සමයේ මතු වූ 'ජනතා පරමාධිපත්‍යය' යන න්‍යාය මතින් පැන නැගුණක් බව පෙනේ. පසුව, 19 වන සියවසේදී යුරෝපයේ ජාතිකවාදය (Nationalism) නිවු වූ 1860 ගණන්වලදී 'ස්වයං-නිර්ණායක අයිතිය' යන යෙදුමේ පුළුල් භාවිතය ආරම්භ විය. 1918 දී එවකට ඇමරිකානු ජනාධිපති වූ ච්‍රිස්ටෝෆර් විසින් යටත් කරගත් ප්‍රදේශ මුදා හැරීම, ජාතිකත්වය සහ නිදහස් වෙළඳාම කේන්ද්‍ර කරගත් කරුණු 14 කින් යුත් සැලැස්මක් හරහා ස්වයං-නිර්ණායක අයිතියට ප්‍රබල අන්තර්ගතයක් ලබා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, 1960 ගණන්වල ගෝලීය දේශපාලනයේ උපක්‍රමශීලී වෙනසක් සිදු විය. වත්මන් රාජ්‍යයන්ගේ 'පරමාධිපත්‍යය' සහ 'ආධිපත්‍යය' වැනි අධිපතිවාදී බල ස්වභාවයන් කිසිදු හේතුවක් නිසාවත් බිඳ නොවැටිය යුතු බව තහවුරු කිරීම සඳහා 'අභ්‍යන්තර ස්වයං-නිර්ණායක අයිතිය' (Internal self-determination) නම් නව සංකල්පය බලහත්කාරයෙන් පටවන ලදී. එය රටක දේශසීමා වෙනස් නොකර, එම රට තුළම ජනතාව තමන් විසින්ම පාලනය කර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් යන සීමාවට ලඝු කරන ලදී.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය විකෘති කිරීම් සහ අධ්‍යාපනික මොළ සේදීම

මෙම දේශපාලන විකෘති කිරීම් සඳහා උගතුන් ද සහාය දක්වති. මහාචාර්ය ජයදේව උසන්ගොඩ මහතා සිය එක් ග්‍රන්ථයක, සෝවියට් සංගමය සහ යුගෝස්ලාවියාව වැනි රටවල ගෙවීම් ක්‍රම අසාර්ථක වූයේ කෙසේදැයි විස්තර කරයි. ඒ අතරම, කැනඩාව, බෙල්ජියම, ඉන්දියාව සහ ස්විට්සර්ලන්තය වැනි රටවල ගෙවීම් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා පද්ධතීන් දෙමළ ජනතාවගේ දේශපාලන විසඳුම් සඳහා වූ ආදර්ශයන් ලෙස ඔහු සාධාරණීකරණය කරයි. මේ හා සමානවම, 2010 වසරේදී ආචාර්ය ජයම්පති වික්‍රමරත්න සහ අනාවප්‍රාප්ත මහාචාර්ය ලක්ෂ්මන් මාරසිංහ යන මහත්වරුන් විසින් රචිත '13 වන සංශෝධනය: ප්‍රායෝගිකත්වය පිළිබඳ රචනා' (13th Amendment: Essays on Practice) නම් ග්‍රන්ථය මගින් ප්‍රකාශ කරන්නේ, 13 වන සංශෝධනය නාමිකව ඒකීය රාජ්‍යයක් වුවද එය ගෙවීම් ලක්ෂණ (Federal characteristics) පිළිබිඹු කරන බවයි. මෙවැනි අර්ථකථන හරහා තමන් ප්‍රගතිශීලීන් යැයි කියා ගන්නා ඇතැම් සිංහල දේශපාලන විශ්ලේෂකයින්, නීතිඥයින් මෙන්ම සමහර දෙමළ නීතිඥයින් පවා ගෙවීම්වාදය පිළිබඳ ව්‍යාකූල අදහස් සමාජය තුළ වපුරති.

මෙම මතවාදී ආක්‍රමණය අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළට ද කාන්දු වී ඇත. අ.පො.ස. උසස් පෙළ සිසුන් සඳහා වන දේශපාලන විද්‍යා ගුරු අත්පොතෙහි, 1987 දී නිර්මාණය වූ 13 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයෙන් පසු ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ගෙවීම් ස්වභාවයක් ගන්නා බවට ප්‍රසිද්ධියේම අර්ථකථනය කර ඇත. ඉඩම් සහ පොලිස් බලතල සම්පූර්ණයෙන්ම ලබා දුන්නොත් එය ඉන්දීය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ක්‍රමයට සමාන වනු ඇති බවද එහි පෙන්වා දී ඇත. එහෙත්, දැනට ක්‍රියාත්මක 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ පළමු පරිච්ඡේදයේ 2 වන වගන්තිය මගින් ශ්‍රී ලංකා ජනරජය පැහැදිලිවම 'ඒකීය රාජ්‍යයක්' (Unitary State) ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. තවද, 9 වන වගන්තියට අනුව බුද්ධාගමට 'ප්‍රමුඛස්ථානය' (Foremost Place) ලබා දී ඇති අතර බුද්ධ ශාසනය සුරක්ෂිත කොට පෝෂණය කිරීම රජයේ වගකීමක් ලෙස ද අර්ථ දක්වා ඇත. මෙවැනි දැඩි ඒකීය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය පසුබිමක් තුළ, ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ගෙවීම් ස්වභාවයක් ගන්නා බව දේශපාලන විද්‍යා ගුරු අත්පොතෙහි සඳහන් කර තිබීම මුළුමනින්ම පරස්පර විරෝධී වේ.

භූ දේශපාලනය සහ මතවාදයන් බලහත්කාරයෙන් පැටවීම

සැබවින්ම ගෙවීම්වාදය යනු රටක තනි දේශසීමාවක් තුළ ස්වයං-නිර්ණ අයිතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වූ පරිපාලන ව්‍යුහයක් පමණි. නමුත් ස්වයං-නිර්ණ අයිතිය යනු ගෙවීම්වාදයද අභිබවා ගිය, ජාතියක ජාතික අන්‍යෝන්‍යතාවය සමඟ බැඳුණු පුළුල් සදාචාරාත්මක අයිතිවාසිකමකි. ගෙවීම්වාදය සහ ස්වයං-නිර්ණ අයිතිය යනු එකක් නොවන බව ප්‍රතික්ෂේප කළ නොහැකි සත්‍යයකි. කෙසේ වෙතත්, භූ දේශපාලනික අවශ්‍යතා මත පදනම්ව, ශ්‍රී ලංකාව වැනි කුඩා රාජ්‍යයන් තුළ වෙසෙන ජාතීන්ගේ ස්වයං-නිර්ණ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ඉල්ලීම් ගෙවීම් ව්‍යුහයක් තුළ සිරකිරීමට බටහිර සහ යුරෝපීය රටවල් ඉතා සුක්ෂම උත්ප්‍රේරකයක් ලෙස ක්‍රියා කරති. උතුරු - නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල ක්‍රියාත්මක වන වැඩපිළිවෙලට අප නිරීක්ෂණය කළ යුත්තේ මෙම පසුබිම තුළය. 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය ගෙවීම් ක්‍රමයක් තුළට ගෙන ඒමේ දිගුකාලීන සැලැස්මේ මූලික පියවරක් ලෙස දේශපාලන විද්‍යා ගුරු අත්පොතට මෙම කරුණු ඇතුළත් කරන ලදී. 'යහපාලනය' ලෙස පුරසාරම් දෙවූ 2017/2018 සමයේ පැවති මෙහි - රනිල් ආණ්ඩුව විසින් පාසල් පෙළපොත් හරහා මෙම විෂ බීජය වපුරන ලදී. අද වන විට 2026 වර්ෂය සඳහා වන ගුරු අත්පොත් හරහා, සිංහල සිසුන් වෙත 'ගෙවීම් ස්වභාවය' (Federal character) සහ 'අර්ධ ගෙවීම්' (Quasi-federal) යන මුඛාවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ඒකීය රාජ්‍ය ක්‍රමය පවත්වා ගෙන යාම සඳහා වූ මොළ සේදීමක් සිදු කෙරෙමින් පවතී. එමගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඒකීය රාජ්‍ය ක්‍රමය තවදුරටත් පවත්වා ගෙන යා හැකි වන පරිදි සිසුන්ව සූදානම් කරනු ලබයි.

දැනටමත් ඉතිහාස පෙළපොත් තුළින් දෙමළ ජනතාවගේ ඉතිහාසය සහ පුරාවිද්‍යාත්මක සලකුණු සැලසුම් සහගතව විනාශ කරමින් පවතින පසුබිමක, දේශපාලන විද්‍යා පෙළපොත් තුළට රිංගවා ඇති මෙම නව මිත්‍යාවන්, ඊළාම් දෙමළ ජනතාවගේ ස්වයං-නිර්ණ අයිතිය පිළිබඳ සාකච්ඡා මුළුමනින්ම අතුගා දැමීමේ අරමුණින් යුක්ත වේ. 1948 දී සිංහල දේශපාලන නායකයින් විසින් නිර්මාණය කරන ලද මෙම මර්දනකාරී මතවාදයන් 2009 වසරෙන් පසු පරිසරය තුළ ඉතා වේගයෙන් ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතින බව මෙම ක්‍රියාමාර්ගයන් හරහා අමු අමුවේම හෙළි වේ.

ජනාවාසකරණ ව්‍යාපෘති සහ ඊශ්‍රායල සංසන්දනය මෙම දේශපාලන මර්දනය භෞතිකමය ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම තුළින් ද පිළිබිඹු වේ. 1949 දී ගල්මය ප්‍රදේශයේ ආරම්භ කරන ලද රාජ්‍ය අනුග්‍රහය සහිත ජනාවාසකරණ ව්‍යාපෘති, අද පවතින අනුර ආණ්ඩුව යටතේ කිවුල් මය වාරිමාර්ග ජනාවාසකරණය දක්වා කිසිදු බාධාවකින් තොරව අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වේ. 1983 වසරේදී එවකට ජනාධිපති ජේ. ආර්. ජයවර්ධන මහතා ඊශ්‍රායලයේ 'මොසාඩ්' (Mossad) බුද්ධි අංශයෙන් ජනාවාසකරණ ක්‍රමවේද පිළිබඳ උපදෙස් ලබා ගත්තේය. අද වන විට, 1967 දී පලස්තීනයේ ආරම්භ කරන ලද යුදෙව් ජනාවාසකරණයන්ට කිසිසේත් නොදෙවෙනි අයුරින්, උතුරු - නැගෙනහිර දෙමළ නිජභූමිය තුළ සිංහල ජනාවාසකරණයන් මනාව සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. මෑතකදී ජාත්‍යන්තර අධිකරණයේ පැවති පලස්තීන ජන සංහාරය පිළිබඳ නඩු විභාගයන්හිදී, 1967 සිට ඊශ්‍රායලය විසින් සිදුකළ ජනාවාසකරණයන් මුළුමනින්ම නීති විරෝධී බව ඔප්පු වී ඇත. 2024 ජූලි මාසයේදී තීන්දුව ලබා දී තිබියදීත් ඊශ්‍රායලය ජන සංහාරය දිගටම කරගෙන යන බැවින්, ස්වයං-නිර්ණ අයිතිය යන්නෙහි අර්ථ නිරූපණය අධිකරණය හමුවේ තහවුරු වී ඇත. පසුගිය සතියේ ජාත්‍යන්තර අධිකරණයේ පැවති විභාගයන්හිදී ඇමරිකාව ඊශ්‍රායලයටත්, චීනය පලස්තීනයටත් සිය සහාය විවෘතවම ලබා දී තිබුණි. එහෙත්, පලස්තීන තත්ත්වයට සමාන අයුරින් 1948 සිට අද දක්වා උතුරු - නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල සිදුවන සිංහල ජනාවාසකරණයන් නීතියට පටහැනි බව ජාත්‍යන්තර තලයේ ඔප්පු කළ නොහැකි අසරණ තත්ත්වයකට දෙමළ පාර්ශ්වය පත්ව සිටී.

නොසැලෙන ස්ථාවරයක් සඳහා වූ කැඳවීම

මෙවැනි ඓතිහාසික පසුබිමක් යටතේ, රාජ්‍යයක් රහිත ජාතියක් ලෙස ජාත්‍යන්තර නීති භාවිත කරමින් විසඳුමක් සෙවිය යුතු දෙමළ පාර්ශ්වය, තවදුරටත් හුදු ෆෙඩරල් විසඳුමක් ගැන පමණක් සාකච්ඡා කරමින් සිටීම මහත් හාසායට කරුණකි. ඉන්දු - ලංකා ගිවිසුමේ උතුරු - නැගෙනහිර පළාත් 'දෙමළ නිජභූමිය' (Tamils Homeland) ලෙස සඳහන් නොකර, සැලසුම් සහගතව 'ඓතිහාසික වාසභූමි' (Historical Habitation) ලෙස සටහන් කිරීම අහම්බයක් නොවේ. සිංහල ජනතාවද මෙම ප්‍රදේශවල පුරාණයේ සිට ජීවත් වූ බවට මිත්‍යාවක් නිර්මාණය කර, ඔවුන්ගේ ජනාවාසකරණයන් සාධාරණීකරණය කිරීම සඳහාම මෙම වචනය භාවිතා කරන ලදී. 'දෙමළ නිජභූමිය' යන යෙදුම ගිවිසුමට ඇතුළත් නොකළ යුතු බවට එවකට ජනාධිපති ජේ. ආර්. ජයවර්ධන මහතා දැඩිව සිටි බව හිටපු ඉන්දීය මහ කොමසාරිස් ජේ. එන්. ඩික්සන් සිය 'අසයිත්මන්ටි කලම්බු' (Assignment Colombo) නැමැති ග්‍රන්ථයේ පෙන්වා දී ඇත. එබැවින් පලස්තීන ජනතාව කිසිදු සම්මුතියකින් තොරව තම ඉල්ලීම් මත ස්ථිරව සිටින්නා සේම, දෙමළ පාර්ශ්වය ද කිසිදු දියාඋරු විමකට ඉඩ නොතබා දැඩි ලෙස ක්‍රියා කළ යුතුව ඇත. 'ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍යය' නැමැති ව්‍යුහය ද, සමස්ත සිංහල දේශපාලන නායකත්වයන් ද 1948 සිට අද දක්වාම උතුරු - නැගෙනහිර සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක වන්නේ එකම ස්ථාවරයක සිටිය. මෙයට මුහුණ දීම සඳහා දෙමළ පාර්ශ්වය ද එම මට්ටමේම උපායමාර්ගික එකමුතුවකින් යුතුව ක්‍රියා කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවයකි.

ඊළාම් දෙමළ ජනතාව එක් දෙයක් ගැඹුරින් තේරුම් ගත යුතුය: ස්වයං-නිර්ණ අයිතිය යනු හුදු මැතිවරණ පක්ෂ දේශපාලනය ඉක්මවා ගිය 'දේශපාලන විමුක්තියකි'. ස්වයං-නිර්ණ අයිතිය යනු කිසිවෙකුගෙන් අයැද ලබාගන්නා සාමාන්‍ය දේශපාලන ඉල්ලීමක් නොවේ; එය වෙන් කළ නොහැකි මූලික අයිතිවාසිකමක් බව වටහාගෙන ක්‍රියා කළ යුතුව ඇත.

යුද්ධය සහ කුඩා දරුවා යාලුපානම් මහක සයන්තන්

|| කොටස - බංකරය

ප්‍රකාලකුවක්කු ප්‍රහාර තුනෙන් පසුව, ජෛ වෙඩි හඬ රාත්‍රී කාලයේ සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත්ව තිබිණි. රාත්‍රියේ නිහඬතාවය මැදින් හදිසියේම 'ටප්' යනුවෙන් ශබ්දයක් ඇසෙයි. අදටත් ඒ කුමන ශබ්දයක්දැයි මම නොදනිමි. ඒ කාලයේ වැඩිහිටියන් පැවසුවේ එය ජෛ වෙඩිල්ලක් පිටවීමට පෙර නැගෙන හඬක් බවයි. ඉන්පසුව සුළඟේ දැවටෙමින් ජෛ වෙඩිල්ලේ හු හඬ ඇසෙන්නට පටන් ගනී. එය හරියට ගිලන් රථයක් ළඟා වනවාක් වැනිය. අපි සිමෙන්තිවලින් බැඳී ශක්තිමත් බිත්ති අසලට වී ගුලි වෙමු. ජෛ වෙඩිල්ලේ හු හඬ අප පසුකර යයි; නැතහොත් වෙනත් දිශාවකට හැරෙයි. සුළු මොහොතකින් 'ඩොම්' යන මහ හඬ මුළු රාත්‍රියම

කම්පා කරවයි. මට 'අප්පේ' කියා ලොකු සහනයක් දැනෙන්නේ එවිටය. නමුත් අම්මාත් ආච්චිත් (නාත්තාගේ අම්මා) සුසුම්ලමින්, "දැන් කවුරුන් මිය ගියාද දන්නේ නැහැ?" යැයි මුමුණුණි. දිනෙන් දින ගෙවී යත්ම, සිමෙන්ති බිත්ති ද තවදුරටත් ආරක්ෂිත ස්ථාන නොවීය. කොහේ හෝ ආසන්නයක ජෛ වෙඩි වැටී බිත්ති කඩා වැටීමෙන්, ඒවාට යට වී කුඩා දරුවන් මියගිය සිදුවීම් ද වාර්තා විය. බෝම්බ හෙළන අවස්ථාවලදී බිත්ති අසල නොසිටින්නැයි පාසලේදී පවා අපට ඉගැන්වූ බව මට මතකය. ගමේ සියලු දෙනාම බංකර් කැපීමට පටන් ගත්හ. අපිත් බංකරයක් කපා ගැනීමට තීරණය කළෙමු.

බංකරයක් සකස් කර ගැනීම සඳහා, ඉංග්‍රීසි 'L' අකුරේ හැඩයට, මිනිසෙකුට වාඩි වී සිටිය හැකි උසකට පොළොව හාරා ගත යුතුය. එහි පළල අඩි දෙකක් පමණ විය හැකිය. කැබලිවලට කපන ලද තල් කඳන් අගල මතින් හරහා තැබිය යුතුය. වැලි පුරවාගත් ගෝනි ඒ තල් කඳන් මත ඇසිරිය යුතුය. හෙලිකොප්ටර් හෝ බෝම්බ හෙළන යානාවලට නොපෙනෙන සේ ඒ මත පස් දමා සමතලා කළ යුතුය. එවිට පවා එය දිස්වන්නේ මළසිරුරක් වළලා පස්වලින් වසා දැමූ සොහොනක් ලෙසිනි. අපේ බංකරය සෑදීම සඳහා අපේ වත්තේ නැගෙනහිර කෙළවරේ තිබූ තල් ගස් දෙකක් කැපීමට සිදුවිය. ඒ සඳහා කවුරුන් හෝ ආවිච්චිගෙන් අවසර ගන්නාදැයි මම නොදනිමි. විමසුවද, ඇය නිහඬවම නිස සලා සිය එකඟතාව පළ කරන්නට ඇත. එහෙත් ඒ මොහොතේ ඇගේ හදවතේ වූ වේදනාව වටහා ගැනීමට මට දිගු කලක් ගත විය. ඒ තල් ගස් දෙක, ජීවතුන් අතර නොමැති සියාගේ (තාත්තාගේ තාත්තා) ඉතිරි වූ මතකයන් විය. සියා ඒ තල් ගස් සෙවණේ විවේක ගන්නට ඇත. එයින් බාගත් තල් රා ඔහු රසවිඳින්නට ඇත. සමහරවිට සියාගේත් ආවිච්චිගේත් ආදරණීය ජීවිතයේ මතකයන් පවා ඒ ගස් දෙක වටා දැවටෙමින් තිබෙන්නට ඇත.

ආවිච්චිගේ 35 වැනි විදේදී සියා මියගිය පසු, ඔහුගේ මතකයන් දසක පතුරුවමින් එහි උස්ව නැගී සිටියේ ඒ තල් ගස් දෙකය. තමන්ගේ දරුවන් තිදෙනාම ඇ උස්මහත් කළේ ඒ සෙවණේමය. ආවිච්චි දරුවන් හත්දෙනෙකි. ඉන් සිව්දෙනෙක්ම කුඩා කලදීම රෝගාතුර වී මිය ගියහ. "මගේ ආදායමෙන් හදාගන්න පුළුවන් දරුවන් මට දීලා, අනිත් දරුවන්ව දෙවියන් වහන්සේ එයා ගාවට ගන්නා," යැයි ආවිච්චි පවසන්නීය. ඇ තනි වූ දා පටන් පවුල නඩත්තු කළේ කෝවිල් උත්සවවල කඩල විකිණීමෙනි. මගේ ළමා විදේ මතකයන් තුළ, ඒ බැඳපු කඩලවලින් සහ පොර්වලින් නාසයට දැනුනු සුවඳ අදටත් රැඳී තිබේ. ඇගේ දරුවන් ලොකුමහත් වූ පසුද ඇ එය අත්හැරියේ නැත. එය ඇයට තමන්ගේම දෙපසින් හිටගැනීම ගැන ගෙන දුන් තෘප්තියකි. ආවිච්චි නිවසේ ඉස්තෝප්පුවේ තබාගත් විශාල තාවිච්චියක කඩල බදින විට සිහින් හඬින් ගීතයක් ගායනා කරයි. එය හරියට මළගෙවල්වල කියන ශෝකාලාපයක (ඔප්පාරි) තනුවට සමානය. තමා ඉදිරියේ උස් තල් ගසක් සේ නැගී සිටි තම ස්වාමිපුරුෂයා ගැනත්, ළදරු විදේදීම මියගිය තම දරුවන් ගැනත් ඇ එහිදී ගායනා කරයි. "වැනි බිංදු හතරක් වගේ උකුලට වැටුණු දරුවන්... දිසා හතරේ සුළඟ වෙලා මාව දමා ගියාද..."

ඇගේ දෙවැනි පුතා වන මගේ තාත්තා, කුඩා කල සිටම වඩු වැඩ කළ කුලිකරුවෙකි. මා ඉපිද තුන්වැනි අවුරුද්දේදී ඔහු ඉදිකිරීම් කම්කරුවෙකු ලෙස සොදි අරාබියට ගියේය. මාත්, නංගීත්, ආවිච්චිත්, අම්මාත් නිවසේ සිටියෙමු. එකම ගමේ ලොකු තාත්තා, නැන්දා (තාත්තාගේ අක්කා) ඇතුළු සියලු දෙනාම සිටි නිසා අපට තනිකමක් දැනුණේම නැත. ඔවුහු තල් ගස් කපා ඒවා කැබලිවලට ඉරුහ. ආවිච්චි ඒ දෙස කඳුළු පිරුණු දෙනෙතින් නිහඬව බලා සිටින්නට ඇතැයි මට සිතේ. රූ පුරා පෙට්‍රෝමැක්ස් ලාම්පු එළියෙන් ඔවුහු බංකරය කැපුවෝය. මගේ මතකයේ හැටියට එය එක්තරා අන්දමක උත්සවශ්‍රීයක් ගත් අවස්ථාවකි. ගමේ තරුණයන් එකතු වී සිටින කියමින්, විහිළු තහළු කරමින් එය කළහ. ඒ වන විට ඔවුන්ගේ වයස අවුරුදු දහනවයක්, විස්සක් පමණ වන්නට ඇත. ඉදිරි වසරවලදී එළඹීමට නියමිත සෝර භීෂණය ගැන ඒ වන විට ඔවුන් කිසිවෙකුත් දැන සිටියේ නැත. දින පහ හයකින් බංකරය සාදා නිම විය. මම මඳක් ඇතින් සිට එහි දොරටුවෙන් එබී බැලුවෙමි. එය අඳුරු ගුහාවකට බසින මාර්ගයක් මෙන් දිස්විය. එතැන් සිට කෙළින් පහළට කපන ලද පඩිපෙළකින් හෙමින් හෙමින් ඇතුළට යා යුතුය. ඇතුළත, අත දිගු කළත් නොපෙනෙන තරමේ සන අඳුරකි. ඇතුළේ සර්පයන් දඟර ගැසී සිටිවිදැයි සිතෙන විට හදවත ගැස්සී ගියේය. වැසි කාලයට සර්පයන් හෝ විෂ සහිත කෘමීන් අනිවාර්යයෙන්ම ඇතුළට රිංගන්නට ඉඩ ඇත. 'සෙල් වෙඩිල්ලෙන් බේරිලා, සර්පයෙකුගෙන් මැරුම් කන්නද වෙන්නේ?'

අපේ ගමේ තංගරාසා නමින් අයෙක් සිටියේය. ඔවුන්ගේ පවුල තරමක් ධනවත් පවුලකි. ඔහුගේ බංකරයේ සිමෙන්ති බිත්ති තිබූ බව කියැවිණි. ඇතුළට විදුලි බුදුළක් ද සවි කර තිබුණාලු. තංගරාසාගේ දුව පාසලේ මාත් එක්කම ඉගෙන ගත්තාය. ඇය ඔවුන්ගේ බංකරය ගැන කතන්දර ගෙන ගෙනා පැවසුවාය. ඇය පාසලේ පොත් පාඩම් කරන්නේ එතැන ඉගෙනලු. ඇතුළේ විදුලි පංකාවක් ද තිබෙනවාලු. සර්පයන්, කෘමීන් ඇතුළු නොවීම සඳහා කම්බි දැලක් ගැසූ දොරක් ද තිබෙනවාලු. ඒවා අසන විට මට ඇතිවූයේ ඊර්ෂ්‍යාවකි.

බංකරය කපා නිම කළ ද, එය තුළට වී හැංගීමට තරම් කාලයක් තවමත් උදා වී තිබුණේ නැත. ඡෙල් වෙඩි හඬ ඇසෙන විට සුදානම් වී සිටියද, ඒවා වෙනත් කොහේ හෝ ගොස් පුපුරා ගියේය. දිනෙන් දින "දැන් බංකර් අවශ්‍ය නැහැ" යැයි වැඩිහිටියන් කතා වෙනවා මට ඇසුණි. ඔවුහු සතුටු මුහුණින් යුතුව, "ඉන්දියානු හමුදාව ලංකාවට එන්නලු යන්නේ. එයාලා ආවොත් ලංකාවේ හමුදාව අපිට ඡෙල් ගහන එකක් නැහැ," යැයි කීහ. ඒ කාලයේ පැවති දේශපාලන වාතාවරණය ගැන ලොකු වැටහීමක් නොතිබුණද, බංකර් අවශ්‍ය නොවීම මට විශාල සහනයක් ගෙන දුන්නේය. නමුත් නැන්දාගේ නිවසට එන ඇතැම් තරුණයන් පැවසුවේ, "ඉන්දියාව මෙහෙට එන්න අවශ්‍ය නැහැ, එයාලා එන්න ඕනේ නැහැ," කියාය. ඉන්පසු ගතවූ මාස හය හතක් වැනි කෙටි කාලයක් තුළ, ඔවුන්ගෙන් එක් අයෙකු කෙසෙත් සිරුරකින් හා ඇලුණු කුසකින් යුතුව කුසගින්නේ (උපවාසයේ) සිටිනු මා මගේ දැසින්ම දකිවී යැයි මම කිසිදා නොසිතුවෙමි.

ඒ වෙන කවුරුවත් නොව, තිලිපන්ය. ඔහු යන්නම් වයස අවුරුදු විසි තුනක් වූ තරුණයෙකි. ඔහුට තිබුණේ සිහින් සිරුරකි. විශාල කණ්ණාඩියක් පැලඳ සිටියේය. ඔහු යාපනය දිස්ත්‍රික්කයේ දේශපාලන වැඩසටහන්වල නිරතව සිටි කොටි සංවිධානයේ ප්‍රධාන සාමාජිකයෙකි. ඒ කාලයේ ස්වාමිපුරුෂයා අහිමි වූ කාන්තාවන් ගෘහමූලික වූ පවුල්වල ජීවනෝපාය මාර්ග සොයා බැලුවේ කොටි සංවිධානයයි. සුළු ව්‍යාපාර නිර්මාණය කිරීම, ඒවාට වෙළෙඳපොළ සකසා දීම ආදී සියල්ලම බලාගත්තේ ඔවුන්ය. නැන්දා ද ස්වාමිපුරුෂයා අහිමි වූ තැනැත්තියකි. ඇය තම දරුවන් තිදෙනාම හදා වඩා ගත්තේ මෙවැනි වැඩසටහන් හරහාය. සිසිල් බීම සාදා පොලිතින් කවරවල අසුරා කඩවලට දීම, හඳුන්කුරු සෑදීම, කපුරු පෙති සෑදීම වැනි ස්වයං රැකියාවල ඇ නිරත වූවාය.

"තිලිපන් දිගටම ඉගෙනගත්තා නම් හොඳ දොස්තර කෙනෙක් වෙන්න තිබුණා," යැයි නැන්දා පවසන්නීය. "මේ දරුවෝ, අපේ අනාගතය වෙනුවෙන් එයාලගේ අනාගතය අතහැරලා කැලෑ ගානෙ රස්තියාදු වෙනවා," කියා ඇ දුක් වූවාය.

අප බංකරය නියමිත කාරණයට භාවිතා නොකළද, කුඩා දරුවන් වූ අපි ආම්-කොට් (හමුදාව සහ කොට්) සෙල්ලම් කරන විට ඇතැම් විට ඒ තුළට ගොස් හැංගුණෙමු. එය වෙන කිසිවක් නොව, අපේ කාලයේ පොලිස් සහ හොරු සෙල්ලමේම තවත් ස්වරූපයකි. වහීන දවස්වලට පමණක් අපි එහි නොබැස්සෙමු. එහෙත්, මරණ බියෙන් දැස් විශාල කරගෙන, දහදිය පෙරාගෙන එහි ඇතුළට දුවගොස් සැඟවුණු දවසක් ද, එක් දිනෙක උදා විය.

තෙයිට්ටි හිස්ස විහාරය සහ විරෝධතා

පෙරා

"මම දැන් ඉන්නේ මගේ දහඅටවැනි නිවසේ. මට වයස අවුරුදු 33 දී මේ භූමියෙන් අවතැන් වුණා. දැන් මට වයස 68 යි. තාමත් අපේ ඉඩම් නිදහස් කරලා නැහැ. කාන්තාවක් විදිහට මම බොහොම අමාරුවෙන් හදාගත්තූ ගේ දැන් නිකම්ම පස් ගොඩක් වෙලා. මට සල්ලි එපා. වෙන ඉඩමකුත් එපා. මගේ ඉඩම මට දෙන්න." යැයි උතුරු යාපනයේ තෙයිට්ටි ප්‍රදේශයේ තම ඉඩම් නිදහස් කරන ලෙස ඉල්ලා උද්ඝෝෂණයේ නිරත පිරිස අතර සිටි විශ්වත් මවක් කැමරා ඉදිරියේ කුඩා දරුවෙකු මෙන් හඬා වැටෙමින් පැවසුවාය. ඇයගේ එම ඉල්ලීම, එදින එම විරෝධතාවයට එක්ව සිටි සමස්ත ජනතාවගේම පොදු හඬ බවට පත්ව තිබිණි.

උතුරු යාපනයේ ඓතිහාසික වශයෙන් වැදගත් කලාපයක් වන වලිකාමම් උතුරු ප්‍රදේශයේ, කන්කසන්තුරේ කුඩා නගරයට ආසන්නව පිහිටි මෙම දෙමළ ගම්මානය පෙර 'තෙයිසූර්' ලෙසත් පසුව 'තෙයිට්ටි' ලෙසත් හැඳින්විණි. 1948 වර්ෂයේදී එහි ජීවත් වූ දෙමළ ජාතිකයෙකු විසින් පර්චස් 1.25 ක ඉඩම් කැබැල්ලක් බෞද්ධ භික්ෂූන්

වහන්සේ නමකට පරිත්‍යාග කර තිබේ. සමහරුන් පවසන පරිදි මෙම ඉඩම කන්කසන්තුරේ ප්‍රදේශයේ සේවය කළ සිංහල ජාතිකයෙකුට උකස් කර පසුව බේරාගැනීමට නොහැකි වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, අද වන විට මේ පිළිබඳ සත්‍යය තහවුරු කිරීමට ඉඩමේ මුල් අයිතිකරුගේ පාර්ශ්වයෙන් හෝ එය පරිත්‍යාගයක් ලෙස ලබාගත් භික්ෂූන් වහන්සේගේ පාර්ශ්වයෙන් කිසිවෙකුත් ජීවතුන් අතර නැත.

විරෝධතාවයට එක්ව සිටි තවත් ඉඩම් හිමියෙකු සිය අත්දැකීම් විස්තර කළේ මෙසේය: "මම මේ ප්‍රදේශයෙන් අවතැන් වෙනකොට නවය වසරේ ඉගෙනගනිමින් හිටියේ. ඒත් ඒ වෙනකම් මම මෙහේ බෞද්ධ විහාරයක් දැකලා තිබුණේ නැහැ. 1977 ට පෙර ඇතිවුණු ගැටුම්වලින් ඒක විනාශ වුණා කියලා වැඩිහිටියන් අපිට කියලා තියෙනවා. අනෙක, ඒක ලොකු විහාරයක් නෙමෙයි. බුදු පිළිමයක් තියලා වැඳපුදා ගත්තු තැනක් විතරයි. ඒ කාලේ කන්කසන්තුරේ සිමෙන්ති කම්හලේ සහ බේකර්වල වැඩ කරපු සිංහල අය තමයි එතනට වන්දනාමාන කරන්න ආවේ."

1991 වර්ෂයේදී තෙයිටිටි ගම්මානයේ තම මුල් භූමිවල ජවන් වූ ජනතාව එක රැයකින් ඉවත් කිරීමට පියවර ගත් ශ්‍රී ලංකා යුද හමුදාව, එම ගම්මානයද ඇතුළත්ව වලිකාමම් උතුරු කලාපයෙන් වැඩි කොටසක් 'අධිආරක්ෂිත කලාපයක්' ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කළේය. යුද හමුදාව විසින් තෙයිටිටි ප්‍රදේශය අත්පත් කරගන්නා අවස්ථාව වන විට එහි කිසිදු විහාරයක් හෝ බුදු පිළිමයක් තිබුණේ නැත. 1991 දී අවතැන් වූ ජනතාවට 2014 වසර දක්වා යළි තම ගම්බිම්වල පදිංචි වීමට අවසර ලැබුණේද නැත. හිටපු ජනාධිපති මෙත්‍රිපාල සිරිසේන මහතාගේ පාලන සමයේදී වලිකාමම් උතුරු ප්‍රදේශයේ ඇතැම් කොටස් යළි ජනතාවට පැවරීම ආරම්භ වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස තෙයිටිටි ප්‍රදේශයද නිදහස් කෙරිණි. ඉන් කෙටි කලකට පසු, එනම් 2017 වර්ෂයේදී, ජනතාවට නිදහස් කර නොතිබූ ප්‍රදේශයක් තුළ එවකට උතුරු පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයාව සිටි රජේනෝල්ඩ් කුරේ මහතා විසින් නව විහාරස්ථානයක් සඳහා මුල්ගල් තැබීමක් සිදු කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, මේ සඳහා එල්ල වූ දැඩි ජනතා විරෝධය සහ ප්‍රාදේශීය හා දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටු රැස්වීම්වලදී සම්මත වූ විරෝධතා යෝජනා හේතුවෙන්, විහාරස්ථානය ඉදිකිරීමේ කටයුතු තාවකාලිකව අත්හැර දැමීමට සිදුවිය.

අනතුරුව 2019 වර්ෂයේදී, කොවිඩ්-19 වසංගතය හේතුවෙන් සමස්ත ලෝකයම හීනියට පත්ව සිටි පසුබිමක් තුළ, හිටපු ත්‍රිවිධ හමුදාපති ගවේන්ද්‍ර සිල්වා මහතා විසින් දෙමළ ජනතාවට අයත් ඉඩමක නව නිස්ස විහාරය සඳහා මුල්ගල තබන ලදී. එදා සිට බෞද්ධ හික්ෂුන් වහන්සේ නමක්ද එහි වැඩවාසය කිරීමට පටන්ගත් අතර, උන්වහන්සේට ආරක්ෂාව සැපයීම සඳහා යුද හමුදා මුරපොළක්ද ස්ථාපිත කෙරිණි. අවට හමුදා කඳවුරුවල සේවය කළ හමුදා සාමාජිකයින් දිවා රැ නොබලා වෙහෙසි ශ්‍රී ලංකාවේ දෙවන උසම බෞද්ධ විහාරය මෙහි ගොඩනගා අවසන් කළහ. මේ දක්වා බෞද්ධ විහාරය සඳහා බලහත්කාරයෙන් අත්පත් කරගෙන ඇති පර්වස් 150 ක පමණ ඉඩම්වල නීත්‍යානුකූල අයිතිකරුවන් මේ සම්බන්ධයෙන් අඛණ්ඩව විරෝධතා දැක්වූහ. ඔවුහු රාජ්‍ය නිලධාරීන් සහ යුද හමුදාපතිවරුන් හමුවී තම ඉඩම් නිදහස් කරන ලෙස දැඩිව ඉල්ලා සිටියහ. එහෙත් එම ඉල්ලීම්වලට කන් නොදී, විහාරස්ථානය තවදුරටත් පුළුල් වීම පමණක් එහිදී දක්නට ලැබිණි.

අවසානයේදී තෙයිටිටි ජනතාව, දෙමළ ජාතික ජනතා පෙරමුණට තමන් හා එක්ව විරෝධතා මෙහෙයවන ලෙස ආරාධනා කළහ. ඒ අනුව 2022

වර්ෂයේදී දින කිහිපයක් පුරා අඛණ්ඩව පැවති විරෝධතා ව්‍යාපාරයක් දියත් කළ ඔවුහු, මේ වන විට සෑම පෝය දිනකම සහ එම නීතිවිරෝධී යැයි සැලකෙන බෞද්ධ විහාරයේ විශේෂ පූජාවන් පැවැත්වෙන දිනවලදී සිය විරෝධතා අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරමින් සිටිති.

මීට මාස කිහිපයකට පෙර ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපති අනුර කුමාර දිසානායක මහතා යාපනය දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටු රැස්වීමට සහභාගී වීම සඳහා යාපනයට පැමිණියේය. මැතිවරණ ප්‍රචාරක සමයේදී, උතුරේ ජනගහන ව්‍යාප්තිය වෙනස් කරන ආකාරයේ සිංහලකරණ ක්‍රියාවලීන්ට තම පාලනය යටතේ කිසිදු ඉඩක් නොදෙන බවට ජනාධිපතිවරයා ලබා දුන් පොරොන්දුව විශ්වාස කළ තෙයිටිටි ඉඩම් හිමියෝ, මෙම සංචාරයේදී තම ගැටලුවට සාධාරණ විසඳුමක් ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළහ. මෙම රැස්වීමට සහභාගී වීමට සිටි යාපනය දිස්ත්‍රික් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී ගජේන්ද්‍රකුමාර් පොන්නම්බලම් මහතාගෙන් ජනතාව ඉල්ලා සිටියේ, ජනාධිපතිවරයා ඉදිරියේ සිය ඉඩම් නිදහස් කරගැනීමේ ගැටලුව ඉදිරිපත් කරන ලෙසයි. ඒ අනුව, ජනාධිපතිවරයාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් පැවති සම්බන්ධීකරණ කමිටු රැස්වීමේදී, තෙයිටිටි ප්‍රදේශයේ පෞද්ගලික ඉඩම් බලහත්කාරයෙන් අත්පත් කරගනිමින් යුද හමුදාව විසින් ඉදිකර ඇති බෞද්ධ විහාරය ඉවත් කර, එම ඉඩම් නැවත එහි නියම අයිතිකරුවන්ට ලබා දෙන ලෙස ඔහු ඉල්ලීමක් කළේය. ජනාධිපතිවරයා මීට පිළිතුරු දීමට සූදානම් වනවාත් සමඟම ඊට මැදිහත් වූ උතුරු පළාත් ආණ්ඩුකාර එන්. වේදනායගම් මහතා ප්‍රකාශ කළේ, තෙයිටිටි ජනතාව වන්දි ලබාගැනීමට සහ විකල්ප ඉඩම් ලබාගැනීමට තමා සමඟ එකඟ වී ඇති බවයි. වහාම කලබලයට පත්වෙමින් ඊට ප්‍රතිචාර දැක්වූ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී අර්චුනා රාමනාදන් මහතා පැවසුවේ, විහාරස්ථානය කඩා දැමීම කිසිසේත්ම ප්‍රායෝගික නොවන බවත් (එය කඩා දැමීමක් ගැන ඔහු හැර වෙනත් කිසිවෙකු එහිදී සඳහන් කර නොතිබිණි) විකල්ප ඉඩම් ලබා දීම එකම විසඳුම බවත්ය. මේ සමඟ ඇති වූ දැඩි කලබලකාරී තත්ත්වය හමුවේ ජනාධිපතිවරයා ඊට පැහැදිලි පිළිතුරක් ලබා දීමෙන් වැළකී සිටියේය.

මින් දින කිහිපයකට පසු සමස්ත ලංකා බෞද්ධ මහා සම්මේලනය (මෙහි සභාපතිවරයා වන්නේ හිටපු ජාතික බුද්ධි අංශ අධ්‍යක්ෂවරයෙකි) යාපනය දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලයට ලිපියක් යවමින්, තෙයිටිටි විහාරය පුළුල් කිරීම සඳහා අක්කර 14 ක ඉඩමක් ලබා දෙන ලෙසත්, එම ඉඩම මහජනතාවට

හෝ වෙනත් අවශ්‍යතාවක් සඳහා භාවිත කිරීමට ඉඩ නොදිය යුතු බවත් දැනුම් දුන්නේය. මෙම සිදුවීමෙන් දැඩි අප්‍රසාදයට හා කෝපයට පත් තෙයිටිටි ඉඩම් හිමියෝ, ඉන් දින කිහිපයකට පසු උතුරු පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයා හමුවී තමන්ට විකල්ප ඉඩම් හෝ වන්දි අවශ්‍ය නොවන බව තරයේ ප්‍රකාශ කර සිටියහ. එබැවින් දකුණේ නායකයින්ට සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශ්වයන්ට සිය දැඩි අප්‍රසාදය පළ කිරීම සඳහාත්, සිය ඉඩම් අයිතිය තහවුරු කරගැනීම සඳහාත් පසුගිය පෝය දිනවලදී දැවැන්ත විරෝධතා ව්‍යාපාර දියත් කිරීමට ඔවුහු පියවර ගත්හ. අධිණිධ බලපෑම් හමුවේ, තෙයිටිටි බෞද්ධ විහාරය තවදුරටත් නඩත්තු කිරීම තමන්ට අපහසු බව පවසමින් යුද හමුදාව එය බුද්ධගාසන අමාත්‍යාංශය වෙත භාර දී, එය ලියාපදිංචි කර ඉදිරි කටයුතු සිදුකරන ලෙස දන්වා ඇත. මේ අතර, මෙම විහාරස්ථානය මේ වන විටත් බුද්ධගාසන අමාත්‍යාංශයේ 'නිස්ස විහාරය' නමින් ලියාපදිංචි වී තිබේ. එහෙත් සැබැවින්ම එම ලියාපදිංචිය අයත් වන්නේ 1956 වර්ෂයේදී දෙමළ ජාතිකයෙකුගෙන් ලබාගත් ඉඩමේ ඉදිකළ මුල් බෞද්ධ විහාරයටයි. රජය විසින් එම පැරණි විහාරස්ථානය සඳහා වෙන් කළ මුදල් යොදාගනිමින් යුද හමුදාව විසින් මෙම නව විහාරය ඉදිකර ඇත්තේ මහජනතාවට අයත් පෞද්ගලික ඉඩමකය. එනම්, මුලින් පැවති බව කියන නිස්ස විහාරය පිහිටි ස්ථානය සහ දැනට නීතිවිරෝධී ලෙස විහාරයක් ඉදිකර ඇති ස්ථානය යනු එකිනෙකට වෙනස් ස්ථාන දෙකකි. වර්තමානයේ ඉදිකර ඇති මෙම විහාරය සම්පූර්ණයෙන්ම පෞද්ගලික ඉඩම්වල, එනම් දෙමළ ජනතාවට අයත් ඉඩම්වල ඉදිකර තිබීම මෙම සමස්ත අර්බුදයටම හේතුව වී තිබේ. මෙහිදී දෙමළ ජනතාව විහාරස්ථානයක් ඉදිකිරීමට එරෙහිව සටන් කරන්නේ නැත. "කලින් විහාරය තිබුණු තැනම ඒක හදාගන්න. අපේ ඉඩම් බලහත්කාරයෙන් අල්ලගෙන විහාර හදලා අපේ ජීවනෝපායට පස් ගහන්නේ ඇයි?" යන්න තම භූමිය වෙනුවෙන් සටන් කරන ජනතාවගේ එකම හඬ වී තිබේ.

එබැවින්, මෙම නව බෞද්ධ විහාරය 'කාවන්තිස්ස විහාරය' ලෙස අලුතින් ලියාපදිංචි කිරීමට මේ වන විට පියවර ගෙන ඇති බව දැනගන්නට ලැබේ. එසේ ලියාපදිංචි කරන්නේ නම්, ඊට අදාළ ඉඩම් ඔප්පු ඇතුළු නිත්‍යානුකූල ලියකියවිලි අවශ්‍ය වේ. තෙයිටිටි විහාර අර්බුදය මේ වන විට සිරවී ඇත්තේ මෙම තීරණාත්මක කඩඉමේය. රජයට විසඳාගත නොහැකි වී ඇති මෙම ගැටලුව සඳහා මහජනතාව විසින් ඉදිරිපත් කරන විසඳුම ක්‍රියාත්මක කිරීම රජය පැත්තෙන් වඩාත් උචිත පියවරක් වනු ඇත. "අපේ ඉඩම්වල හමුදාව විසින් හදලා තියෙන නීතිවිරෝධී බෞද්ධ විහාරය අයිත් කරලා, කලින් විහාරය තිබුණු ඉඩමේ ඒක හදාගන්න. අපේ ඉඩම් අපිට දෙන්න." යන්න මහජනතාව විසින් මෙම ගැටලුවට ලබා දෙන විසඳුමයි. එහෙත් විහාරාධිපති හිමියෝ ඊට එකඟ නොවෙති. අවසානයේදී, 'විහාරය ඉදිකර ඇති ස්ථානය හැර ඒ අවට ඇති ඉඩම් ඒවායේ නියම අයිතිකරුවන්ට භාරදීම' යන සම්මුතියකට බුද්ධගාසන අමාත්‍යාංශය, දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා, ඉඩම් හිමියන් සහ විහාරාධිපතිවරයා එක්ව එකඟතාවයකට පැමිණියහ. ඒ අනුව ඉඩම් මැනුම් කටයුතු සිදු කිරීමටද පියවර ගත් අතර, අප්‍රේල් 12 වැනිදා වන විට සුහදශීලී විසඳුමකට එළඹීමේ වාතාවරණයක් නිර්මාණය වී තිබිණි. නමුත් විහාරාධිපතිවරයා විසින් ජනතාවගේ එම අවසන් බලාපොරොත්තුවද සුනුවිසුනු කර දමා තිබේ. 'මගේ කිසිම අවසරයකින් තොරව මේ ඉඩම මනින්න බැහැ' යැයි පවසමින් උන්වහන්සේ විහාරස්ථානය පිහිටි භූමියට ඇතුළු වන ගේට්ටුව වසා දැමූහ. මේ හේතුවෙන් ඉඩම් මැනීම සඳහා ගිය නිලධාරීන්ට හිස් අතින් ආපසු හැරී ඒමට සිදුවිය. විහාරාධිපතිවරයාගේ මෙම අස්ථාවර තීරණ හමුවේ නිස්ස විහාර අර්බුදය නුදුරු අනාගතයේදී නිමාවනු ඇති බවක් පෙනෙන්නට නැත.

